

Primorski dnevnik

Postmina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 29. decembra 1963

Leto XIX. - Št. 307 (5682)

Za pravičnost in pravico

Kot je znano so višek razočaranja doživeli Slovenci, ki so po prvi svetovni vojni prisili pod Italijo v jeseni 1922, ko se je država polastila fašizem. Ta jih ni obsul s prelepimi obljubami kot liberalna Italija pred vojno. Načelnik fašizma je s kruto odkritostjo oznanil, da se morajo Slovenci čimprej raznaroditi. Da zavaruje vzhodno mejo, je pozneje sklenil, da preseli Slovence v Afriko. V Gorici je zagrozil, da jih pokolje kakor Cezar Galce. Ne tega ne onega ni utegnil izvršiti. Gorški Slovenci so kmalu gledali v oknu Trgoveškega doma silko navzdol obesnega nasilnika.

Nova zarja svobode je Slovincem zasijala v maju 1945, ko so borci za svobodo očistili vse slovensko ozemlje nacizma in fašizma. In spet so zavzniki ostali v teh krajih bolj naklonjeni Italijanom kakor Slovincem, v nasprotju z načelom pravičnosti in pravice. Beneškim Slovincem je le kratko zasijala svoboda in brž zopet mrknila.

Po porazu Italija ni mogla dati slovenskih proglašev in blestečih obljub, kot jih je dajala po zmagi pri Vittorio Venetu. Podpisala je mirovno pogodbo in Londonski sporazum, njena največja pridobitev pa je nova demokratična ustava, s katero jamči vsem državljanom, tudi Slovincem, nedotakljivost človeških pravic. Do zdaj žal še noben znak ne kaže, da misli dati, kakor obeta ustava, beneškim Slovincem slovenske šole in jezikovne pravice. Nekaj svojega šolstva imajo gorški in tržaški Slovenci, a ne v zadovoljivem obsegu. Devet let je upravljala Zvezniška vojaška uprava Tržaško ozemlje; v domačih sporih med Italijani in Slovenci je rada poslušala italijanske svetovalec in upoštevala fašistično zakonodajo, zlasti zoper dvojezičnost. Od oktobra 1954 je prevzela to upravo Italija, ki skuša v marsičem resno upoštevati pravičnost in pravico. Razni šovinistični vplivi in fašistična dediščina pa so še zmeraj tako močni, da se je Slovincem nabrala dolga vrsta vsakršnih pritožb, zlasti v šolstvu in gospodarstvu. Ker so Slovenci v Italiji enotna etnična skupina, zahtevajo enakoopravno ravnanje za vse svoje rojake, brez sedanje trodelnosti, po kateri se priznava tržaškim Slovincem nekaj več pravic kot gorškim, beneškim pa to še vedno brez njih. Včasih se celo zdi, da se izenačevanje vrši navzdol namesto navzgor in da pravice kopnijo povsod.

Italija se zelo prizadeva trudi za blaginjo pribežnikov (ezulov) in troši zanje obilne milijarde. Slovenci jim to blaginjo radi privoščijo, prepričani pa so, da nenujno razlašanje slovenskih tal in čezmerno, raznarodovalno naseljevanje pribežnikov na slovenski zemlji ni ne pravično ne prav usmerjeno. Če si stopil l. 1918 po našeljih tržaške ali gorške okolice, si videl, da je bilo onod vse slovensko, danes pa mrgolijo ti kraji od pribežnikov, ki spreminjajo narodnostno lice Slovincem v škodo. Pribežniška glasila se rada porogljivo obregajo ob slovenske domačine, ki to obsojajo.

Nobena povojna vlada ni mogla zatajiti prikritih težnje, da bi slovenske zahteve po pravičnosti in pravici omalovaževala ter leta in leta odlagala in zavlačevala izvajanje najvažnejših členov ustave, ki govorijo o zaščiti slovenske manjšine. Medtem ko se Francozom in Nemcem priznava pravica do materinega jezika in javnosti in v uradih, se slovenski jezik malokje pripušča in se zmeraj znova odvira. Vsa leta sem vlagal slovensko prošnjo za podelitev ali obnovitev potnega lista. Nedavno mi jo je nov uradnik zavrnil in zahteval italijansko. Le moje vztrajanje, da je zmeraj veljala, jo je rešilo. Če vztrajanja ni, je slovenščina pokopana.

Res, da so se od ustanovitve italijanske demokratične republike do danes odnosi med Italijani in Slovenci zelo izboljšali; res, da se stalno boljšajo tudi pod vplivom izboljšanih

odnosov med Italijo in Jugoslavijo; res, da imajo pri tem svoje zasluge italijanske napredne stranke, ki kažejo popolno umevanje za pravičnost do Slovencev; vendar pa je žal tudi res, da ne kažejo vladni krogi še nobenega smisla za jezikovne potrebe in pravice beneških Slovencev ali za njuno njihovega šolstva v materinem jeziku.

Italija je dobila novo vlado, v kateri sodelujejo tudi napredne ljudske sile. Novi vladni program je zbudil med Slovenci največjo pozornost. V njem se zatrjuje,

da bo nova vlada »najnaprednejša in najvarnejša oblika demokratičnega življenja«.

da bo to pot »k zagotovitvi bolj demokratičnega, pravičnejšega in bolj človeškega življenja za vse«.

uredili bodo »sodni sistem in reformirali zakonike« (ki so zdaj še v veliki meri fašistični), zagotovili bodo »najustrenejše pogoje za svoboden razvoj misli, umetnosti in znanosti«;

omogočili bodo »polno zaposlitev, dvig življenjske ravni in vedno večjo blaginjo prebivalstva« in

ustvarili »sistem socialne varnosti za vse«.

dosegli bodo »premostitev obstoječih gospodarskih neravnovesij«.

in še mnogo drugega, »za svobodo in dostojanstvo vseh državljanov« — seveda tudi Slovencev.

Prvič v zgodovini stoji Slovinci pred vladnim programom, ki zagotavlja tudi njim vse tisto, kar že več let stalno zahtevajo, česar pa še niso dosegli. Pred leti, ko je bil Aldo Moro minister za javni pouk, ga je v ministrstvu iskala delegacija sindikata slovenske šole. S sočlanom sva postajala po hodnikih in čakala na sprejem. Pa so nama povedali, da ni Moro nič navdušen za svoj ministrski stolec, da ne uraduje v Rimu in ima rajši politične govore po gornji Italiji. Isto so razdelili nekaterim čakajočim italijanskim delegacijam. Moro tedaj ni imel časa za slovensko šolstvo, zdaj pa ga ima za vse slovenske probleme, ki jih namerava ugodno reševati. Tudi slovenski problemi so vključeni v njegov program. To je čisto nov poskus v zgodovini Italije, zelo napreden, obetaven poskus.

Dobri odnosi med Italijo in Jugoslavijo utrjujejo in boljšajo ozračje medsebojnega razumevanja in morejo le blagodejno vplivati na odpravljanje še obstoječih težav med Slovenci v Italiji, ki se bodo z bratsko podporo italijanskih naprednih skupin zmeraj uspešneje potegovali za pravičnost in pravico.

Vladni program čaka. Previčnost in pravica čakata. Med premnogimi možnostmi je tudi ta, da se program zares izvede za vse, tudi za Slovence.

ANDREJ BUDAL

V tržaški bolnišnici

NA VABILO JUGOSLOVANSKE VLADE

Moro in Saragat obiščeta Jugoslavijo

Vabilo je včeraj izročil Saragatu veleposlanik Vejvoda - Glede datuma obiska se bodo dogovorili pozneje - Sklep zunanjepolitičnega odbora zvezne skupščine glede svetovne konference o trgovini in razvoju Izvoz iz Slovenije se bo letos povečal za 23 odst.

RIM, 28. (ANSA) — Zunanji minister Giuseppe Saragat je danes zjutraj sprejel v palači Farnesina jugoslovanskega veleposlanika Iva Vejvoda. Med razgovorom je veleposlanik izročil predsedniku vlade Aldu Moru in Saragatu vabilo, naj obiščeta Jugoslavijo. Iz zanesljivega vira se je zvedelo, da sta oba državnika na vabilo pristala ter da se bodo o datumu obiska dogovorili med nadaljnjimi stiki.

BEOGRAD, 28. — Odbor za zunanje zadeve in mednarodne odnose zvezne skupščine je po peturni razpravi, v kateri je sodeloval tudi predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj, sklenil predložiti zveznemu izvršnemu svetu resolucijo v zvezi z vprašanji, ki bodo na dnevnem redu svetovne konference o trgovini in razvoju. Jugoslavija je, kot je znano, vedno podarjala potrebo krepitve mednarodnega gospodarskega sodelovanja in v zvezi s tem formulirala novih načel v mednarodnih odnosih, ki bi izhajala od potrebe pospešenega gospodarskega razvoja na svetu, krepitve mednarodnega gospodarskega sodelovanja na načelih enakopravnosti in ukinitve vseh diskriminacij. Istočasno se je Jugoslavija od samega začetka zavzemala tudi za to, da se finančnih problemov in iskanja sporazumevanja in spoštovanja interesov in potrebe držav v

razvoju.

Na današnji seji so proučili širše probleme s stališča interesov držav v razvoju in svetovnega gospodarstva v celoti. Večina odposlancev udeležencev razprave, je ta predlog sprejela in izrazila prepričanje, da bo svetovna konferenca prispevala k rešitvi mnogih vprašanj, ki so na dnevnem redu.

Iz Ljubljane poročajo, da je vrednost letošnjega izvoza iz Slovenije do konca novembra dosegla 35930 milijonov deviznih din, s čimer je že izpolnjenih 95,5 odstotka letnega izvoznega plana. Če računamo, da bo vsako leto največji, okrog 4 milijarde din, bo vrednost celotnega izvoza v letošnjem letu narasla na okrog 40 milijard din nasproti 32,7 milijarde din v lanskem in 24,1 milijarde din v predlanskem letu. Iz tega sledi povečanje nasproti lanskemu letu za 23 odstotkov, nasproti predlanskemu letu pa za 66 odstotkov. Plan izvoza, ki je predvi-

deval izvozno vrednost 37,6 milijarde din, pa bo presežen za dobrih 6 odstotkov.

Zlasti velik je bil v novembri izvoz tekstilnega blaga. Tekstilna industrija je v tem mesecu dosegla izvozno vrednost 450 milijonov din. Sploh je pokazala tekstilna industrija v zadnjih treh mesecih zelo živahno izvozno dejavnost. Se sredi leta je precej zaostajala za planom, ob koncu novembra pa je letni plan že presegla za 1,5 odstotka, enajstmesečni izvoz pa je bil za 53 odstotkov večji kakor lani. Nepričakovano lepe izvozne uspehe izkazuje letos usnjarsko-čevljarstva industrija. Svoje izvozne dobave za zimsko sezono je v glavnem izpolnila že v prejšnjih treh mesecih, zato je v novembri izkazala nekoliko manjši izvoz. Celotni izvoz v 11 mesecih pa je presegel lanske vrednosti kar za 96 odstotkov in letni izvozni plan za 34 odstotkov.

Za izvoz najvažnejše industrijske panoge Slovenije, lesna industrija, bo v celoti vzeto plan izpolnila. V 11 mesecih je dosegla 90 odstotkov letnega izvoznega plana in za 16 odstotkov večji izvoz kakor lani. Papirna industrija pa izkazuje za 11-mesečno obdobje povečanje izvoza

za 65 odstotkov, pri čemer je letni plan že presegla za 17 odstotkov.

Druga za izvoz najpomembnejša industrijska panoga Slovenije kovinska industrija pa ne izpolnjuje pričakovanih. Novembrski izvoz je bil celo manjši kakor v prejšnjih mesecih.

Podoben je zaostala za planom tudi barvasta metalurgija, čeprav izkazuje za 11 odstotkov večji izvoz kakor lani. Črna metalurgija pa je povečala izvoz za blizu 80 odstotkov in je letni plan o koncu novembra presegla že za 21 odstotkov.

Zadnje mesece je uspelo kemični industriji povečati svoj izvoz. V 11 mesecih je ta industrijska panoga izvozila za 27 odstotkov več kakor lani in bo plan tudi za malenkost presegla. Med panogami, ki zaostajajo, pa je elektroindustrija. S povečanjem izvoza v novembri je sicer deloma nadomestila zaostajanje, ker pa ima letos visoko postavljen plan, ga kljub povečanju izvoza za 70 odstotkov ne bo izpolnila. Za planom zaostaja tudi živilska industrija, katere izvoz se giblje v glavnem na lanskem ravni.

Tudi kmetijstvo je kljub slabemu izvozu sadja preseglo ob koncu novembra letni plan že za 9 odstotkov.

Kakor poročamo v članku »Protiustavni način razlaševanja mora oblast preprečiti«

na 5. strani, je zelo zgovoren primer razlative vrta pri hiši na Krmenki pri Boljuncu, ki spada v občino Dolina. Eulogio Martini je pred dnevi dobil dekret o razlativu, na podlagi katerega mu vzamejo za Industrijsko pristanišče 530 kv. m vrta in hišo, za kar mu ponujajo 190.000 lir. Da bi prizadeti dosegel višjo ceno, se mora pritožiti na sodišče. Na sliki zgoraj Martinijeva hiša in del vrta. — Slika spodaj: Bratom Alojziju, Justu in Karlu Vatovecu iz Žavlj št. 910 so odvezli za Industrijsko pristanišče najprej zemljišča pri Žavljah in Domju. Ostalo jim je še nekaj vinogradov in njiv v dolini pri Krmenki. Zdaj so dobili dekret, da jim razlajstijo še to zadnje zemljišče, skupno 9235 kv. m, za kar jim ponujajo 4 milijone lir. Drugega takega zemljišča za ta denar prav gotovo ne bodo dobili. Tako bo izgubila kmetija. Kako in kje pa se bodo preživljali prizadeti bratje in njihovi otroci, za to se Industrijsko pristanišče ne zmeni. Na sliki Karlo Vatovec in njegov nečak, ki trostita gnoj na razlašeni njivi. Ta posest je zaokrožena in je blizu hiše prej omenjenega Martinija.

DANES

Nedvomno je znamenje vedno boljših prijateljskih odnosov med obema sosednjima jadranskima državama tudi včerajšnje vabilo jugoslovanske vlade predsedniku italijanske vlade Aldu Moru in zunanjemu ministru Giuseppeu Saragatu, naj obiščeta Jugoslavijo. Oba državnika sta na vabilo pristala. Kdaj bo do obiska prišlo, še ni znano, ker se bodo o tem dogovorili pozneje. Toda že sama novica potrjuje besede državnega tajnika za zunanje zadeve SFRJ Koče Popovića predvčeršnjim v jugoslovanski zvezni skupščini, s katerimi je poudaril izredno dobre odnose z Italijo.

Druga ugodna novica za slovensko skupnost v Italiji, zlasti pa za gorške Slovence, pa je odobritev 325 milijonov izdatkov, ki jih je mestni goriški svet na petkovi seji predvidel za gradnjo novega šolskega poslopja v mestu Gorici, poslopja, v katerem naj bi bile nameščene slovenske osnovne in srednje šole ter otroški vrtci, kakor tudi odobritev okvirnega načrta za gradnjo novega poslopja za osnovno šolo v Pevmi, za katero je mestni svet predvidel 42 milijonov lir izdatkov. Ulica v kateri bodo gradili novo šolsko poslopje v Gorici, še ni določena, toda naši Goričani so prepričani, da šole ne bodo gradili v Straicah — kot je bilo v načrtu — ker je to neprimeren kraj za združitev vseh slovenskih šol v mestu. Na to sta župana in odbornika za šolstvo opozorila kar dva občinska svetovalca ter prejela zagotovilo, da bo za šolo določena primerna lokacija, ki bo ustrezala potrebam slovenskega šolstva, pri čemer bodo upoštevali tudi željo Slovencev, naj bi ostali v mestu dve osnovni šoli in dva otroška vrtca.

V državi tudi včeraj ni bilo posebnih dogodkov razen nadaljnega ugaibanja glede možnosti razklopa v PSI, kjer so izročili tudi primer trinajstih socialističnih senatorjev, ki niso glasovali za zaupnico vladi, razsodišču stranke; toda šest senatorjev je takoj objavilo v strankinem glasilu izjavo, v kateri poudarjajo, da morebitnemu razkolu odločno nasprotujejo.

Od mednarodnih dogodkov je prav gotovo najvažnejši izredno nagli sestanek Varnostnega sveta OZN na zahtevo ciprske vlade zaradi znanih spopadov med Grki in Turki na otoku v preteklem tednu. Od napada na Suez l. 1956 se še ni zgodilo, da bi se VS sestel s tolikšno naglico. Na seji so govorili ciprski predstavnik Rosides, turški delegat Kural in grški delegat Bitsios. Rosides je predlagal resolucijo, ki bi vsebovala štiri točke: 1. Spodbuja naj se sodelovanje med Grki in Turki na Cipru. — 2. Vse države naj se pozovejo na spoštovanje politične neodvisnosti in ozemeljske celovitosti otoka ter naj ne uporabljajo sile proti njemu. — 3. Pozovejo naj se vsi prizadeti, da naj delujejo za mir. — 4. Položaj na otoku naj bo pod trajnim opazovanjem. — Zelo značilne so tudi Rosidesove besede: »Turčija bi morala zagotoviti, da ne bo poslala vojskih ladij ali letal proti Cipru. Če ne bi sklenili VS bi morda prišlo do invazije«. — Toda podpredsednik grške vlade je dobil telefonsko sporočilo ciprskega zunanjega ministra, da so opazili severno od otoka trinajst turških vojskih ladij, med katerimi več prevoznih ladij z vojski; vendar se je zvedelo, da gre za ne napovedane turške manevre v okviru atlantskega pakta. Na Cipru je od včeraj dalje britanski minister Sandys; razvoj položaja pa budno spremljata vladi ZDA in ZSSR, kjer tisk poudarja, da se ciprski dogodki spreminjajo v resen mednarodni spor, ki lahko ogroža mir v Sredozemlju.

Zelo spodbudno izjavo je dal včeraj v Texasu ameriški predsednik Johnson, ki je dejal, da bo moč napredovati v izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom in da bodo ZDA k temu prispevale. Po drugi strani pa je izrazil svojo zaskrbljenost zaradi odnosov med ZDA in skupnim evropskim tržiščem na kmetijskem sektorju, češ da ni bil postavljen za ZDA še »noben razumen predlog«. Glede stanka na vrhu med Vzhodom in Zahodom pa je rekel, da ga v bližnji prihodnosti ne bo.

Veliko zanimanje vlada po svetu — zlasti v Franciji — za razgovore kanclerja Erharda z Johnsonom, h kateremu je včeraj prišel na uraden obisk. Ob priložnosti sta si doslej izmenjala le običajne pozdrave.

PRICA KOVANJE

Mabel Dove Danguah (Gana)

Nana Adaku II., omanhene Akvasina je praznovladavica, ki se je dolgo niso videli, so utrjevali prijateljske vezi, hodili na obiske in prinašali darila — gin, šampanjec, whisky — se z velikim zadovoljstvom spominjajo nekdanjih časov in popili preden so se poslovili, veliko večino tistega, kar so prinesli v dar. Nihče ni imel skrbi; skoraj vsi so si nadelili nošo Zlate obale. Može v sandalah tokati in na roko tkanih rutah kente, pisanih in sijajnih, ki so jih skrbno ovili o krog telesa. Zene so bile z dolgimi visečimi zlatimi uhanji, z zlatimi verižicami in zapetimi v svoji pisani noši videti lepe in dostojanstvene.

Slavnostni bobni so radostno odmevali skozi rezidenco. Bilo je ob štirih popoldnih in ljudje so romali v državni park, kjer naj bi bila odziva. Meje iz palmovih listov so krasile trg. Nana Adaku II. so prinesli v nosilnici, pod kričevimi vzorčastimi baldahinami, z zlato krono na glavi, njegova kenta je bila vsa ovesena z majhnimi zlatimi kroglami, vrste in vrste zlatih verig so se ovijale okrog njegovega telesa. Od zapetosti pa do komolcev so se nizale zapetosti iz zlata. V desnici je držal okrašen slonov rep, s katerim je mahal navdušenemu ljudstvu; pred njim je sedela v nosilnici njegova »duša«, deček dvajstih let z vladarskim mečem v rokah.

Za omanhenejem so prinesli anteheneja, druga najpomembnejša moza v deželi. Zarje je v bogatih rdečih in zelenih žametnih oblačilih; v obroču, ki mu je obdajal čelo, so tičale zlate palice. Nato so se vsi po vrsti naveličali se drugi plemenski poglavarji v svojih kričevih nosilnicah. Procesija je bila dolga. Mnogi so grmko vzklikali in bobni so ogluševale grmeli v pozdrav. Omanhene je zasedel častni prestol na slavnostnem odru, pred njim je sedel okrogli komisar captain Hobbs, dvorni nover, ki je čepel ob njegovih nogah, pa je bil v pisanih hlačah in čepici iz opije kože videti neznanek smeh. Kazal je osle omanheneju, se rezal in zganjal vse mogoče arhitekturne umetnine, da bi ga spravil v smeh, toda omanhene se ni smel smejati. Bilo bi proti vsem starodavnim navadam, če bi se omanhene nasmejal v javnosti.

Državni park je bil prizorišče barbarskega bliska. Poglavarji in njihova spremstva so sedeli na okrašenih stoli pod senčniki najrazličnejših barv. Zlate palice govorile so žarele v sončnem sijju. Zene, ki so bile podobne tropskim metuljem, so bile očarljive v svilnih, brokatnih in žametnih kentenih in njihovi črni, bleščeči lasje, umetno pčesani na oduka način, so bili pretaknjeni s spenkami in iglami iz zlata. Mladi možje so pohajkovali sem ter tja; njihova valjujoča oblačila so se vlekle za njimi in spletni svilni trakovi okrog čela so se mavrično bleščali v soncu.

Bobni so hrumeli naprej. Zene so se zvrstile, da bi zaplesale znameniti ples adowa. Stekle so nekaj korakov, se počasi pozibavale vstran in sklonile ramena. Ena od plesalk je bila v svojem modrozelenorodnem kentu videti posebno očarljiva in se je gibala s prostodušno, navdušujočo ljubkovo gozdno živali. Poglavar je bil navdušen in je vrgel pest zlatnikov med plesalke. Očarljiva plesalka se je nasmešnila, kajti zlatniki so se zvenkom skotalili naravnost k njenim nogam. Vse druge so se zapodile za cekini, ona pa je, kot da se ni nič zgodilo, plesala naprej.

Omanhene se je sklonil k svoji ženi. »Kdo je ta lepa plesalka?« »Oprosti, o gospod, ne poznam je.« »Moram jo dobiti za ženo.« Nana Adaku II. je imel že petinpetdeset let in štirideset žena, toda ob pogledu na doslej neznanu lepoto ga je vedno spreletel srh kot moža, ki je blagoslovljen ali preklet z eno samo boljso polovico. Spet mu je v žilah zaplala slava; svojih štirideset žena je bil že naveličan. Začel jih je zamenjavati med seboj in jih je po navadi klical z napaknimi imeni. Njegova najnovejša žena je bridko zajokala, ki ji je rekla Oda, zakaj tako je bilo ime neki stari, grdi ženi.

»Ta plesalka je vse kaj drugega,« je mislil poglavar. »Postala bo okras palače.« In obrnil se je h govorniku.

»Sto funtov dam zanj.«

»Toda morda je poročena, Nana Adaku.«

»Plačam možu, kar bo pač zahteval.«

Besednik je poznal svojega gospodarja in je vedel, da, kadar ga popade strast, navadno uveljavlja svojo voljo.

»Nadčuvvar zaklada naj ti da petdeset funtov; poišči njene sorodnike in jim daj denarja. Ko bo zvečer prišla v palačo bo dobila ostalih petdeset funtov. Predaj. Koju svojo govorniško palico in takoj začni s proizvodnjo.«

Nana Adaku je ljubil naglico. Podoben je bil kateremukoli možu, ki so ga na tem svetu premamili ženski čari. Včasih je oblika noge ali blisk oči, dihtenje nosnice ali barva glasu vzrok, da se je pojem moza spremenil v posebej besnost. Mnogi morajo prestopiti obliko norosti, preden dosežejo svoj cilj. Ciniki se bližajo ženam prilinjeno, z vdomno potrpežljivostjo, pri čemer pa uporabljajo ženske tako imenovane gospodinski razum. Ne razburjajo se preveč zaradi telesnih čarov kakšnega možaka; če pa je denarnica dovolj debela in dohodki stalni, človek pač tvega zakon. Zda pa se oblikuje tudi neki nov, moderen tip ženske: s trdo glavo in moškimi srcem ne vztraja samo pri dohodkih in drugih neobhodnih rečeh, marveč zahteva tudi popolnega ljubimca ali pa o preklestvu zakona noče nič slišati.

Toda povrtno se k Nani Adaku II. ki mu je shod že začel predsedati in je bil vesel, ko je ob šestih spet lahko stopil v svojo nosilnico.

Senčniki so zaplesali. Poglavarji so sedli v nosilnice, množice je divje in burno kričala, bobni so udarjali... Kmalu so se sklonile sence in s palmovimi listi obdan trg je bil prazen in zapuščen.

Omanhene se je okopal in si nadel obleko iz zelenega, z zlatom pretkanega brokata. Vladar je legel na ležišče, posuto z žametom blazin, in dva služabnika sta ga pahljala z dolgimi novejimi peresi. Ovojnica s petdesetimi funti je bila pripravljena. Nana je vedel, da je njegov govornik moč z diplomatskim čutom in je bil zato prepričan, da mu bo nova žena še nocoj pomagala slaviti dvajsetletnico njegovega vladanja.

Moral je bil zadremati. Ko se je zdrnil, je mlada žena klečala ob njegovih nogah. Dvignil jo je na ležišče.

»Si rada prišla?«

»Zame je bila radost, izpolniti povelje Nane Adakuja.«

»Vrta deklica, kako ti je ime?«

»Effua, moj gospod in zapovednik.«

»To je lepo ime in tudi ti si lepa. Na še petdeset zlatih funtov, ostanek, ki sem ga obljubil. Danes ponoči bova privatno sklenila zakon in šele nato izpolnila zahteve starih obredov.« Nana Adaku ni bil prvi mož, ki je uporabljal tako tehniko; civilizirani, polcivilizirani in primitivni možje so pripovedovali ali pa pripovedujejo povsod na svetu isto, v malce različnih oblikah.

»Denar bom dala svoji materi,« je stvarno rekla deklica. »Čaka na hodniku. Saj sem?« Poglavar je priklimal.

Effua se je takoj vrnila.

»Nana, moja mati in vsi sorodniki bi se ti radi zahvalili za sto funtov.«

»Ni potrebno, lepota moja.«

In igral se je s slonokoščnimi krogli, ki so tako ljubko ležale na čednih Effuinih prsih.

»Mnenja so, da si moral odkri-

ti na meni kakšen poseben čar, ker tako razmetavaš z denarjem.« je rekla in se plašno nasmešnila omanheneju.

»Toda dete moje, ti si zares očarljivo. Mar ljudje sploh nimajo oči?«

»Saj tudi jaz ne razumem te ga, Nana.«

»Tega ne moreš razumeti, ti skromna deklica. Pogled se torej v ogledalo, ki visi tamkaj.«

Poredno se je nasmešnila, stopila k ogledalu in se ozrla vanj. Vrnila se je, sedla na ležišče in položila glavo na poglavarjeve prsi.

»Ti si očarljivo bitje, Effua. Božal jo je po črnih, lesketajočih se lasih.«

»Toda zapovednik moj, saj sem bila vedno taka, mar ne?«

»Ze verjamem, lepota, toda jaz sem te danes šele prvič videl.«

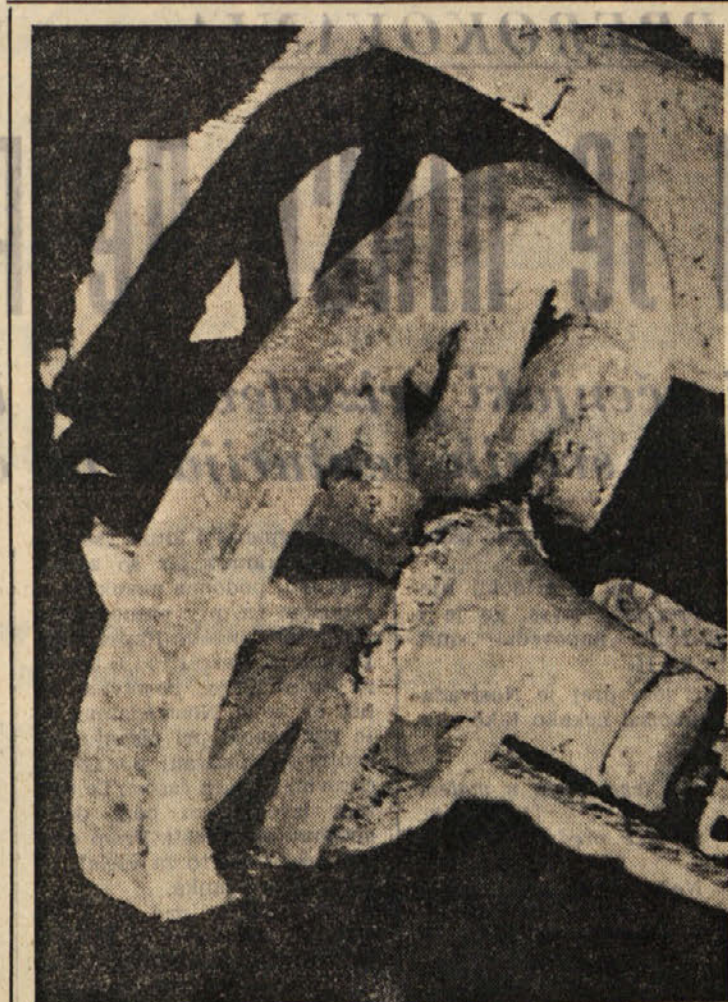
»Ti, da si me šele danes videl?«

»Seveda, danes.«

»Si potem pozabljal?«

»Kaj pa, ljubica?«

»Da si že pred dvema letoma dal zame petdeset funtov in me poročil?«

Diagonalna kompozicija

(Foto Jože Dekleva)

PO DVAJSETIH LETIH OD POTI V JAJCE

Slikar Božidar Jakac opisuje potovanje na zasedanje AVNOJ

Med poslušanjem divjajočega Hitlerjevega govora je prišla zapoved, da je treba takoj na pot na II. zasedanje AVNOJ. Zaradi konspiracije je bila znana samo smer Hrvaška

V Likovni reviji št. 7-8 je objavljen Jakacov popis poti na zasedanje AVNOJ leta 1943 ter povratka v Slovenijo. Zanimivo spisek bo v našem listu v nadaljevanjih ponatisnili.

Na Kočevskem zboru oktobra 1943 sem bil izvoljen v AVNOJ in plenem. Kmalu zatem sem neko popoldne stopil v partizansko tiskarno v Kočevju, kjer smo pripravljali tisk obveznic za narodno posojilo in sem prvič poskusil uporabiti visoke klančnice. Ko sem odprl vrata, sem nemalo presenečen zaslišal iz radijskega aparata, ki je visel na žici sredi tiskarne, svoje ime in nato še nekaj imen izvoljenih delegatov AVNOJ. BBC London je to poročal in že me je stisnilo pri srcu, ker sem vedel, kaj pomeni to za moje življenje, ki so živeli v mojem stanovanju po odhodu naju z ženo v partizane.

Nekaj dni zatem so Nanci začeli močno ofenzivo in tako smo se z baze 20 v Rogu, ki sem ji bil tedaj pridružen, umaknili v podzemski bunker v ročnem pravzoru. Tam je preživljalo trideset ljudi stisnjenih v obzelo pihal življenjskih pogojih celih dvajset dni. Medtem so nedaleč od našega skrivališča po bližnji roki česta rotirali nemški tanki. V daini je bobnelo bombardiranje, nad nami pa smo slišali brunenje nemških lovcev, mitraliranje in proti koncu našega podzemnega bivanja mogočno bovine velikih skupin zavezniških bombnikov, da se je od tega tresel ves bunker. Odmevali so tudi strelji. Trideset ljudi je tu preživljalo težka živčna napetja pa tudi zabavne in smešne dogodivščine. Dvanajst dni bunkerške bolezni, napetosti, jezičnosti in grizljivosti, ki je redna posledica stisnjenosti in skrajne omejitve gibanja. Ko smo zaradi kamuflage hodili po dolgih odlokih v bunker, je padla jezensko listje, ko pa smo šli ven, je le-

žal že sneg. Iz tega temnega podzemlja smo odšli na svetlo in napel oslajeni od svetlobe in bleščečega snega na bazo tiskarne Urška. Tam smo pripravljali našo baroko za preživljanje. Podvojili smo stene in vmes tlačili iste, ki smo za grabili izpod snega. Niti smo nosili iz bližnjega bunkra za živje po ozki snežni gazi sol, močno in drugo. Ko smo zvečer trudni sedeli v baraki in poslušali Hitlerjev divjajoči govor, je prišel iz doline tov. Miha B. dr. Marjan Breclj. Sklicali je plenistično sejo in nam sporočili brezično zapoved komandanta Tita, da moramo Avnoji takoj na pot na II. zasedanje AVNOJ, smer Hrvaška. Kam, točno ni bilo povedano zaradi konspiracije. Pozno v noč smo se naglo pripravljali za neznan, verjetno dolgo, pa tudi nevarno pot. Spanja skoraj ni bilo. Le slabo prespani, se zmučeni od dolgega bunkerskega noči jutraj nastopili zgodovinsko pot. Sopek suhih bukovih

vejič z rjavorodečimi listi, ki mi jih je za slovo dala zaskrbljena žena Tatjana, me je spomnil, da je dan mojega imena, 9. novembra.

V snegu je bil zakopan pragozd Roga, ko smo stopali skozi fantastične podobe zimske pravljice nizdol pred cest, ki so bile se s sveže razvožene od nemških tankov. Ofenziva se ni bila popolnoma končala. Na bazi Glavnega štaba v Rogu smo se Avnoji zbrali in prenočili. Drugi dan smo se spustili iz Roga v pozno jesensko Belokrajino. Noč nas je zajela v Črnomlju, kjer smo v topli gostilniški kuhinji polegiti stisnjeni po tleh vsepreke, največkrat z glavami ob čevljiših tovariših.

V jutranji rosi in hladu smo v dolgi koloni v gosjem redu, na pol oboroženi in večinoma se v civilnih letnih oblekah se razšli pred kmetstvih, s koprenjo preje prepređenih stelnikov v vasio Sinji vrh na pobočju nad bližnjo Kolpo.

Pod gostoljubno streho smo

Za pravilno pisanje slovenskih imen in za slovenskega knjižničarja

Ne da bi se na tem mestu spuščali v vsebinsko plat revije Rivista della città di Trieste, naj zapisemo samo dve pripombi:

Prva se tiče prve strani, na kateri so imenoma navedeni vsi izvoljeni upravljalci občine. Seveda sta med občinskimi svetniki navedena tudi Hreščak in Simič, toda prvi kot Hreščak Dusan in drugi kot Simic Teofil, izpuščenih je torej kar pet ključev, tako da sta dva eks spremeni-

na v sss in trije eks v eca. Gospada dr. Etrusco Carminelli, ge-

neralni tajnik občine, ter dr. Aldo Tassini, ki revijo vodita kot odgovorni in glavni urednik, bosta pač priznala, da ni nikakega razloga, ki bi opravičeval takšno počenje imen, ki je obenem krivica, ki se dogaja polnopravnemu državljanu. Razne italijanske publikacije danes že redno uporabljajo ključice za slovenske (ali sploh slovanske) šumevce. Zadoštuje je ogledati si Radiocorriere, kjer objavlja programe Trsta A. Pripravičani smo torej, da bo že prihodnja številka lepe revije v tem pogledu na mestu.

Druga pripomba pa se tiče zelo dobre in koristne tržaške bibliografije, ki jo objavlja ravnatelj Mestne knjižnice dr. Savro Pesante. (Bibliografija triestina prve in mese in april, maggio, giugno 1963.) Tu so navedeni spisi, ki zadevajo najrazličnejša področja od verstev, politike, žanje, uprave do gledališča, književnosti, zgodovine itd. Toda se zastavljače te bibliografije črpa le iz italijanskih publikacij (časopisov, revij itd.), niti enkrat pa ne omeni kakega slovenskega lista ali revije, ki izhajajo v Trstu. In res ni mogoče, da v slovenskem tisku v treh mesecih ne bi izšla niti malenkost, ki bi bila vredna, da se zabeleži v tržaški bibliografiji. Tudi tu ni izgovora, da sestavljalec najbrž ne obvlada slovenskega jezika, pač pa to dejstvo še bolj potrjuje potrebo, da bi v Mestni knjižnici moral biti tudi slovenski nastavljenec-knjižničar. Katera knjižnica, če ne tržaška, bi morala imeti sistematično zbran tisk o Trstu — slovenskega tiska o tem predmetu pa ni tako malo. Za zbiranje in urejevanje tega tiska pa bi moral biti slovenski knjižničar, ki bi potem lahko sodeloval pri sestavljanju tržaške bibliografije.

DVA PREVODA IZ SRBŠČINE

Pesnik Vasko Popa in Antonije Isaković

Pesmi Vaska Pope so že izšle v francoščini, poljščini, nemščini, še več prevodov pa so že doživela Isakovićeva dela

Prijatelji domače literature in posebno še ljubitelji poezije večkrat utemeljeno sprašujejo, kaj in kako je z domačo poezijo. Ob času, ko prihaja na knjižni trg toliko pesniških zbirk kot nikoli prej, pa so dvomi v to, kar danes prebiramo kot domačo poezijo, še posebej veliki. Ali vsebujejo nove pesniške zbirke v resnici pristno pesniško besedo, so te pesmi, včasih tako privlačne, umetnine ali ne? In so vsi ti pesniki v resnici pravi pesniki, umetniki z dušo in srcem, ali pa samo spretni oblikovalci besed, ki pod krinko modernosti ribarijo v kalnem? Težko je na to dati odgovor. To pa tudi ni namen teh besed. Toda v času, ko se pojavljajo ti dvomi in ko na drugi strani zanimanje za liko še vedno živi, bo zanimivo domačo poezijo primerjati s poezijo drugih narodov. Na žalost

izhaja pri nas sorazmerno malo prevodov tujih pesnikov, kvečjemu nekaj malega v revijah in skoraj nič v knjigah. Zato pa bo za ljubitelje poezije zanimivo primerjati domačo pesniško umetnost s sodobno srbsko poezijo, konkretno s poezijo Vaska Pope. Pri Državni založbi Slovenije so namreč v zbirki »Pesniki«, ki jo je založba osnovala, izšli kot prva knjiga »Stihi«, katerih avtor je Vasko Popa. Obsejna knjiga predstavlja nekak izbor lirike Vaska Pope, ki jo je za slovenske bralce prepsnil Ciril Zlobec. Ta je za približje spoznanje pesnika napisal tudi nekaj besed o pesnikovem življenju in njegovi umetnosti. Seveda pa bo ta zbirka srbskega sodobnega pesnika zanimiva tudi drugim strani zanimanje za liko še vedno živi, bo zanimivo domačo poezijo primerjati s poezijo drugih narodov. Na žalost

Vasko Popa se je rodil v Ba-

natu leta 1922, diplomiral pa je na filozofski fakulteti v Beogradu. S samostojno pesniško zbirko »Kora« se je v javnosti prvič pojavil leta 1953 in prejel zanj Brankovo nagrado. Ta zbirka je doživela leta 1956 drugo, lani pa tretjo izdajo. Tri leta za prvo je izdal drugo knjigo poezije »Nepočin polje«, za katero je prejel Zmajev nagrado. Ker je tudi ta zbirka že pošla, je založba napovedala novo izdajo. Vasko Popa je razen tega uredil tri zanimive zbornike, zbirko ljudskih pregovorov, rekov, zbornik pesniškega humorja in zbornik pesniških prividov. Izbor Popove poezije je izšel tudi v posebnih knjigah v francoščini, poljščini in nemščini, njegova poezija pa je bila deležna tudi proučevanj tujih kritikov in esejstov. Izbor Popove lirike v slovenski pri-naka zbirki in obeh pesniških zbirk in to najzanimivejša dela, katerim je dodanih nekaj pesmi, ki so v zadnjem času izšle po naših revijah.

Poezija Vaska Pope je postala zaradi originalnosti in samosvo-josti že pojem v naši modernistični poeziji. V nasprotju z drugimi pesniki pa Popa ni podrl za seboj vsega, kar je ustvarila preteklost, temveč je svoj jezik in svojo dikcijo najtesneje povezal z narodno srbsko pesmijo. Tako so pesnikovi verzji kratki, skoraj zbiti, glagoli so brez prislovo, samostalniki brez pridevnikov, kolikor niso neobhodno nepogrešljivi za pesnikovo izpoved. V tem pogledu nam je torej Popova poezija kar najbolj dostopna. In vendar predstavlja razumevanje te poezije za bralca precejšnjo težavo. Izpoved namreč ni neposredna temveč zavita v simbole, sleherni stvaren predmet je prispodobno za ta ali oni aspekt človeškega življenja. Zato Popove lirike ne bomo domneli z razumom temveč prej s srcem; najmanj pa jo bomo domneli, če si bomo hoteli v posameznih pesmih ustvariti stvarne, fizične predstave.

Poezija Vaska Pope je v Srbiji in tudi v svetu vzbudila pozornost. Vsekakor je to originalna, zanimiva, moderna poezija. Dokončno sodbo o njej bo seveda prinesel šele čas. Danes pa naj jo kot sodobno zanimivost spoznajo tudi slovenski bralci.

Državna založba Slovenije izdaja med drugimi zbirkami tudi prevode iz jugoslovanske književnosti. V tem ko napoveduje za bližnjo prihodnost dela Dobrice Cosića, Mihajla Lalića in novo, bibliofilsko izdajo Gorskoga venca, pa je pravkar dala na trg zbirko novel sodobnega srbskega književnika Antonija Isakovića. Knjiga z naslovom »Veliki otroci« prinaša deset novel, ki jih je prevedla Jelena Križaj. Ta je napisala tudi spremno besedo za uvod in z njo lepo predstavila avtorja. Antonije Isaković je doma iz Beograda, kjer se je rodil leta 1923. Po dovršenji gimnaziji je leta 1941 odšel v partizane. Bil je v raznih partizanskih enotah, od leta 1944 do konca vojne pri političnem oddelku I. proletarske divizije. Bil je tudi dvakrat ranjen.

Sl. Ru. (Nadaljevanje sledi) (Nadaljevanje na 8. strani)

V ORGANIZACIJI P D BARKOVLJE

Razpis za II. revijo slov. popevk - «Trst '64»

Zadnji rok za predložitev popevk je 11. jan. 1964

Prosvetno društvo Barkovlje pripravlja tudi za prihodnje leto izvedbo Revije slovenskih popevk.

Da bi bila izbira popevk čim številnejša, vsestranska in pestra vabi društvo vse one, ki želijo prispevati svoje popevke k sodelovanju. Pogoj so sledeči:

1. Sodelujejo lahko tudi z vsi popevkami z vsaj enim slovenskim besedilom, predvsem oni s Tržaškega, Goriškega in Beneške Slovenije.
2. Pesmi morajo biti opremljene z naslovom, besedilom in harmonizacijo.
3. Udeleženci tega razpisa naj pošljejo svoje prispevke, označeno:

ne s psevdonimom, v zaprti kuverti. Poleg tega naj v drugi zaprti kuverti, na kateri je psevdonim, navedejo svoj točen naslov.

4. Pošiljke s popevkami morajo biti naslovljene na: Prosvetno društvo Barkovlje, TRST, Ulica Cerreto 12.

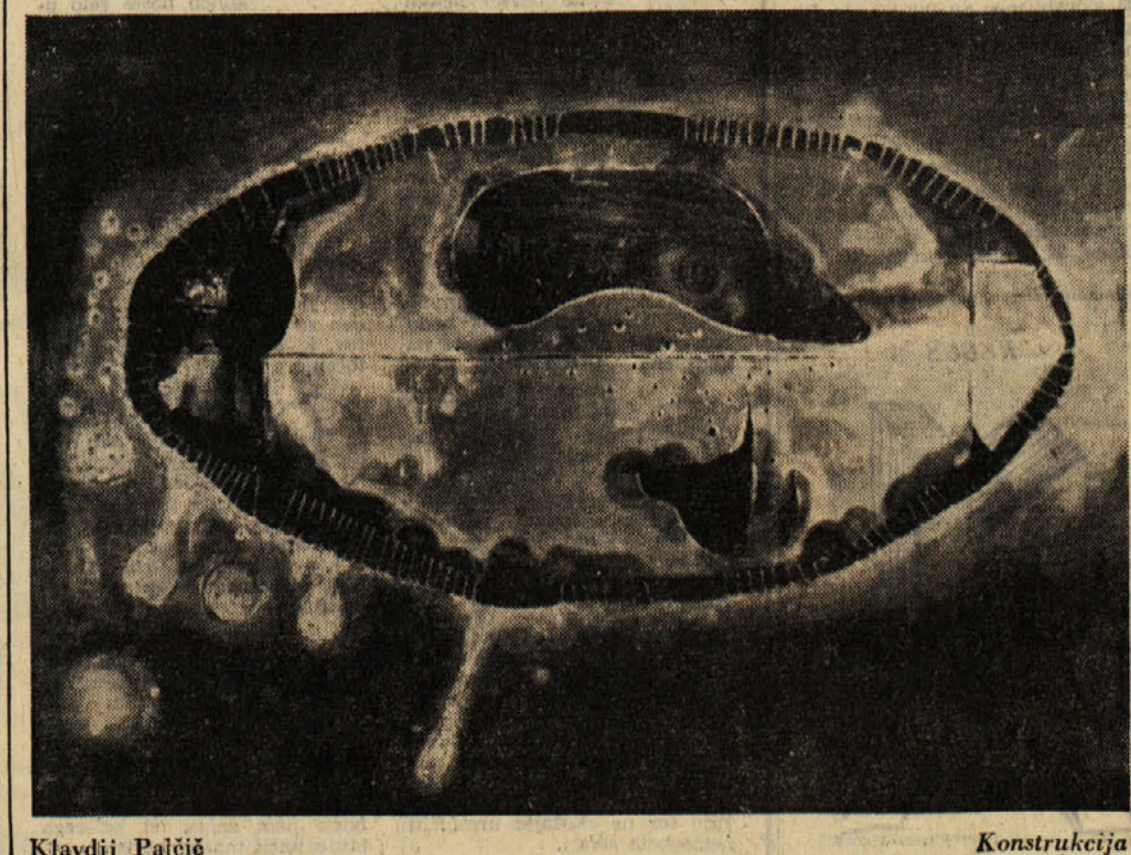
5. Izbrane popevke bodo objavljene v časopisu, medtem ko odpravištev bo bomo vračali.

6. Zadnji rok za predložitev prispevkov s popevkami je 11. januar 1964, upoštevajoč datum poštnega pečata.

7. Prispele popevke bo pregledala in izbrala posebna žirija in tri najboljše po vrstnem redu bodo nagrajene.

8. Naziv pridružitve je: II. revija slovenskih popevk «Trst '64». Vsi, ki želijo sodelovati pri tej reviji so vabljeni, da prispevajo svoj delež.

Pevel, in pevke, solisti in skupine, (dueti, terceti, kvarteti, ki želijo nastopati prihodnje leto na II. reviji slovenskih popevk Trst '64, pošljite svoje prijave s točnim naslovom do 11. januarja 1964 na naslov: Prosvetno društvo Barkovlje, Trst, Ulica Cerreto št. 12. Pravočasno vas bo posebna komisija povabila na preizkušnjo.

Klavdij Palčić

Konstrukcija

MISTERIOZNA NOSTRADAMUSOVA PREROKOVANJA

KNJIGA O PRIHODNOSTI, KI JE NIHČE NE RAZUME

Do sedaj so si že mnogi bolj ali manj resni učenjaki prizadevali, da bi razvozlati nerazložljive napovedi, ki jih je napisal v svojih centurijah ta čudni videc

Malo je oseb, ki bi o njih toliko razpravljali in ugibali, kot je prav ta skrivnostni francoski žid, Michel de Notre Dame, a si je spremenil ime v Nostradamus. Rodil se je 14. decembra 1503 v Saint-Remy v jugovzhodni Franciji. Bil je zdravnik, astrolog, filozof in prerok.

Že stoletja se pripravljajo na njem in njegovih prerokovanjih nasprotniki in zagovorniki, toda do sedaj ni še ne enim ne drugim uspelo dočeti izpodbijati mnenje nasprotnikov. Prvi ga imajo za najbolj nesramnega sleparja in lažniva vseh časov, drugi pa šijejo Nostradamusa za največjega preroka in vidca, ki mu ni para do sedaj v zgodovini. Brez dvoma bo Nostradamus še dalje ostal sporna osebnost, vse dotlej, dokler se bo še našel kak učenjak, ki se bo lotil proučevanja njegovih centurij, in ki bo poskušal v njih najti ključ, s katerim bi mogel odpreti vrata skrivnosti, ki zastirajo pogled v prihodnost.

Med zadnjimi teh proučevalcev Nostradamusovih prerokovanj je bil francoski pisatelj Roger Pronetac. Leta 1950 je izjavil, da je dokončno našel toliko iskanih ključev. Toda poznejši dogodki so kaj kmalu razblinili »se Pronetacove trditve. On sam se je prepiral, da se niti ene napovedi ni uresničila, tako kot jih je on sam razlagal s »pravkar najdenim ključem«. In tudi francoski zgodovinar Georges Madaleine je po dolgotrajnem proučevanju in primerjanju Nostradamusovih verzov nazaj izjavil, da »so njegove Centurije še vedno nerazrešljive besedilce».

Pravendar je čudno, da stari zapiski vedo tako natančno navesti toliko primerov, ki so se zgodili natančno tako kot je napovedal v svojih napovedih Nostradamus.

Morda bi se dalo to razložiti tako, da je bila doba romantike, v kateri je živel in deloval Nostradamus, nadvse

prikladna za vse, kar je količkaj dišalo po mistiki, čarovanju...

Magija in znanost sta bili pravzaprav eno, sta se izpopolnjevali. Svet je bil tedaj prepoln raznih duhov, nadnaravnih in nevidnih moči. Magični krog, alkimija, pogovornanje z duhovi, in prerokovanja, čaranje in čarovnice, vsega tega je bilo v tistih časih vse polno med vsemi sloji. Vse naravne pojave so si ljudje izvečine razlagali tako, da jih povzročajo nadnaravne sile, duhovi, bogovi. Saj si nihče ne mogel ne znati drugače. Toda nekateri redki posamezniki, ki so bili obdarjeni z velikim umom, ki so morda najprej samo slutili pravi izvor teh dogajanj, in zatem pa so tudi kmalu našli vzroke le teh, so bili za povprečnega človeka, čeprav plemiča, preroki, čarovniki, vidci...

In Nostradamus je bil brez dvoma velik um. Michel Nostradamus je bil židovskega porekla. Predniki po očetu in materi so bili iz znamenitega rodu Issachar, ki so se pokristjaničili leta 1481, ko je Provanca postala francoska. To so storili zato, da bi se izognili trpljenju, ker so Francozi jeli žide na vso moč preganjati. Oboji predniki so se proslavili kot zdravniki in matematiki. A verjetno so sloveli tudi kot alkimisti in astrologi.

Legenda celo pravi, da je bil rod Issachar, ki je ob opustošenju Jeruzalema rešil knjige zakonov. In Michel je, po tej legendi, imel to srečo, da je bil zadnji svojega rodu, ki je bral te knjige in jih potem, po božji zapovedi, uničil, ko je dokončal svojo prerokost. Del Orval in Centurije. Zaradi tega je pač treba gledati v Nostradamusovih spisih nadaljevanje izročil, nerazrešljivih za navadno ljudstvo, a jasnih za posvečence, ki so razumeli najrazličnejša pričevanja v piramidah in drugih nenavadnih znamenjih.

Michel Nostradamus je zaslavo, ko je sestavil almanah, katerega dva primerka, menda edina na svetu, sta se ohranila v knjižnici v Aix-en-Provence, a se je še bolj proslavil, ko je objavil prvi del svojih Centurij.

A v tisti dobi je bila zelo močnega in nevarna inkvizicija, ki je preganjala vsakogar, o katerem je slutila, da se ukvarja z astrologijo, alkimijo in drugimi podobnimi »nadnaravnimi«
zadevi. Skratka, vsakdo, ki je kaj več vedel, ki je imel zveze s hudičema, je bil nevaren in ga je bilo treba uničiti. Čarovnice in čarovnike, take, ki so znali delati zlato in take, ki so poznali moč raznih rastlin in so z njimi zdravili bolnike, take, ki so opazovali zvezde in take, ki so odkrivali prihodnost.

A med take je brez dvoma spadal tudi Michel Nostradamus. Toda njega si niso inkvizitorji upali preganjati. Kajti bil je pod močnim varstvom vladarja, Henrika II. Orleanskega, sina Katarine Medicejske. Tudi taki močniki, ali morda še najbolj oni, so se zatekali po pomoč k vedeževalcem in prerokom, kakarkoli so morali kaj važnega odločiti ali ukreniti. Siepo so verjeli v nadnaravno moč teh svojih »svetojudev«
in zvesto ter natančno storili tako, kot so jim naročili.

Ko je Katarina Medicejska slišala Nostradamusovo napoved, da bodo »vsi trije njeni sinovi nosili kraljevske krošnje«, kar žarela od sreče in ponosa. Prepričana je bila, da se bo oblast njene dežele s sorodstvenimi zvezami in z vojskami tako razširila, da bo zajela troje kraljestev. Prerokba se je sicer v resnici izpolnila, toda ne tako kot je »mislila«
Katarina. Prvi sin, Franc II. Delfin, je umrl že v drugem letu vladanja. Drugi, komaj desetleten, ga je nasledil na prestolu kot Karel IX., a je umrl, ko mu je bilo 24 let. In tako je postal tu-

di tretji sin kralj, ki je padel pod morilčev roko.

Najbolj pa je pridobil njegove prerokostne sloves, ko je v Centurijah napovedal smrt Henrika II.

Stiri leta prej je Nostradamus napisal nekako tako prerokbo:

«Se leva bosta v malem (boju bila, in meč predi oko bo v [kletki] zlati. Ne mogel bo več strašnih [muk prestati]. le smrt ga teh za vedno [bo rešila.]»

Nekoč pozneje (stiri leta) je kralj povabil mladega škotskega plemiča na prijateljski dvoboj. Taki dvoboji so po navadi bili sila nedolžni in prav nič nevarni. Dvoboj je bil julija, ki je v znamenju leva, a angleški častnik je imel vrh tega na svojem ščit svoj grb: leva. Kralj Henrika II. pa je imel z zlatom okrašeno čelado. Pri tistem dvoboju se je Montgomeryeva sulica prelomila in konec se je zapicil skozi ozko spranjo v kraljevi čeladi naravnost v oko. Kralj je nekaj dni potem v groznih mukah izdihnil.

Kaj bi se čudili, če so se potem, vsi jeli, zanimati za tega nenavadnega preroka? Vsakdo se je lotil proučevanja njegovih verzov in vsi so hoteli iz njih razbrati usodo, ki bo doletela svet ali njih osebo. Čeprav je malokaj iz vsega zapisanega bilo moč pojasniti s poznejšimi dogodki, Nostradamusova slava do današnjega dne ni ugasnila. Se se najdejo ljudje, ki skušajo po njegovih verzih napovedati usodo narodov, držav in sveta kot tudi posameznikov.

Centurije so štirivrstične kitice, povezane v skupine po sto, od tod imajo tudi ime. Vseh kvartir je okoli tisoč. Ker so napisane v arhaični francoščini, so težko razumljive. Vrh tega pa otežuje njih jasnost tudi to, da je Nostra-

damus vpletal v kitice vse polno anagramov ter so zaradi tega bolj podobne ungankam in rebusom (n. pr.: namesto Paris je rabil besedo Rapis, nam. France pa Nercat ipd.), ter da ni skoro nikjer postavil ne pik ne vejic. Nostradamus se je pač ravnal pri pisanju teh svojih prerokovanj po zgledu čarovnikov vseh časov: Le redkim izvoljencom bodi dano spoznati skrivnosti. Vsem drugim pa ostani to za vselej nerazrešljiva unganka.

Dvomisljivcem pač ni težko dokazati netočnosti v Nostradamusovih napovedovanjih, saj so povedniki tako napisani, da se dogodki lahko nanašajo na katero koli dobo. Posebno se zato, ker ni nikjer ne datumov ne jasnih imen. Saj ni bilo nobeno stoletje brez vojn, epidemij, atentatov, revolucij in uporov. In prav redke so napovedi, ki so nekoliko jasnejše.

Naslednji verz bi se utegnili nanašati na konec, ki je doletel Mussolinija in njegovo družbo, leta 1945. v Milanu:

«Vse ljudstvo bo tedaj [strme obstalo, ko zrla obesene za vrat [in noge nedavne bo tirane svoje.]»

Tudi verz, ki ga navaja Georges Madaleine v svoji študiji »La prochaine guerre mondiale«, leta 1952, očito kaže na nacistične uničevalne peči:

«Kot nikoli prej okrutno [Neron mladi sežigal ubogo ljudstvo bo [število se 'z dimnikov bo treh [kadilo silno.]»

Vsi, ki so poskušali razvozlati Centurije, so sicer v marsikaterem verz udkrili, da se nanaša na marsikaj, kar se je pozneje v resnici zgodilo, toda nihče še ni mogel najti v njih jasnih napovedi za prihodnost. Zato tudi vsa Nostradamusova prerokovanja nimajo pravzaprav nobene praktične vrednosti.

S. A.

Mrve in drobiž

PO PRSTNIH ODTISIH največkrat prav naglo izležejo zločinci. Ni znan še noben primer, da bi dva človeka imela enake prstne odtise. Zato se lahko reče, da je to najbolj zanesljivo znamenje za ugotovitev istovetnosti kake osebe. Niti pri dvojčkih, za katere vemo, da so si v vsem enaki, niso izvedenci opazili enakih prstnih odtisov. Do sedaj. Toda v New Yorku so menda ugotovili, da imata dvojčka Frank in Ryder Kestern popolnoma enake odtise prstov.

ROSEMARIE WEISS je napisala knjigo z naslovom »Branim tašcov«, kjer se na vso moč poteguje za tašce, ki so po vsem svetu »kamen spotike«
mladih, a tudi že bolj zrelih zakoncev. Prav vehementno dokazuje. Skratka, piše o tašcah vse najlepše. Samo — nerodno je to, da tale Rosemarie ni bila nikoli poročena.

SLUDEJE na svetu, ki se nikoli v svojem življenju niso videli kaj takega, kar se drugod vsakomur zdi nadvse preprosto in vsakdanje. In vendar je to le mogoče. Vlak na primer. Koliko jih je, ki so preživeli vse svoje življenje v kakem odročnem kraju in niso sli nikoli »tako daleč od doma, da ni imeli priložnosti videti tako navadno naprav kot je vlak. Ali pa gorol »No, ta je pa debela!«
pore morda kdo. Kje pa ni na svetu gorol? Na Nizozemskem, na primer. Da, tam gorolja res ni kaj prida. In prav med Holandci je največji odstotek takih oseb na svetu, ki se nikoli niso videli nobene gore.

PRODAJANJE časopisov in preveč donosno, bo menil kdo. Morda. Zlasti, če se takle prodajalec zadovoljuje z malimi, ali pa če raznaša časopise po hišah ali jih prodaja po ulicah. A ne bi se moglo trditi tudi o večjih časopisnih kioskih, da malo donosajo. O tem priča lastnik nekakega večjega časopisnega kioska v središču Milana, ki so mu nedavno tega ponudili za njegovo trgovino 85 milijonov, pa ni o kupčiji hotel nič slišati.

VKRAJH, kjer dež ni redek pojav, ni prav nič čudnega, če ni nikogar brez dežnika. A dežela, kjer zelo pogosto dežuje, je Anglija. In prav o tej deželi se ve, da je po porabi dežnikov prva na svetu. Saj je nekdanji britanski zunanji minister Chamberlain vsel dežnik s seboj celo takrat, ko je potoval z letalom v Muenchen!

SLADOLED mora biti mrzel, drugače ni sladoled. To je vsakomur jasno in razumljivo. In vendar pravijo, da je na vratih nekake bara v nekem mestu na Modri obali napis »Mladen sladoled«. Kdove kakšen je tisti sladoled. Če ni morda to le lažna reklama.

TRGOVINA NESE. Ne vsaka, da se razumemo. Toda, če je blago, ki ga trgovci nudijo tako, da ga ljudje potrebujejo, da brez njega ne morejo biti, no, potem pa trgovci kar dobro izhajajo. Da je res tako, priča tisti nemški sodnik, ki se je odpovedal službi na sodišču in raje odprl v Nuernbergu trgovino z zelenjavo in s sadjem. Trdi, da sedaj zasluži več, mnogo več kot prej.

PIJANEC IMA SREČO! pravi pogovor. Včasih pa se primeri, da ima srečo tudi kdo, ki ni ravno pijan. To bi lahko trdil o Donaldu Aldrigeu iz Elbertona. Ko se je vračal ponoči domov, je postal tako truden, da ni mogel več naprej. Zato je legel kar tam, kjer je bil in pri pridi zaspal. Ko se je prebudil, je bil že dan. Pogledal je okoli sebe in videl, da leži na železniški progi. Medtem je prišel tam mimo železničar, ki mu je povedal, da je imel nenavado srečo. Po tisti progi namreč pelje prav ob uri, ko je Donald tam spal, ekspres. Le to nič se je nekaj pokvarilo in vlak je imel večurno zamudo.

MNOGO poguma je treba za dejanje, kakršno je napravil neki farmar iz Ontaria. Ko sta z očetom delala z avtomatičnim strojem za likanje koruz, je stroj nenadoma zgrabil očeta. Da bi ga rešil iz tega smrtonosnega obema, mu je sin z nožem odrezal obe roki. Sedaj je nesrečni oče v bolnišnici, a zdravniki zatrjujejo, da mu bodo rešili življenje.

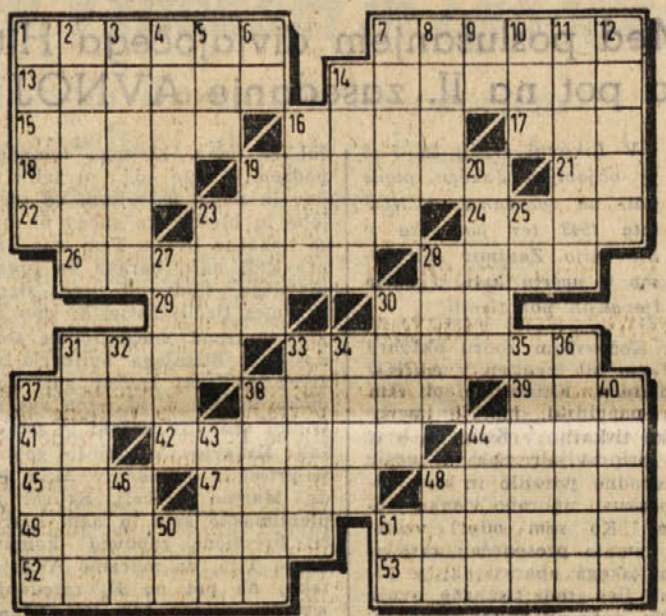
HIGIENA je na moč priporočljiva in tudi koristna. Vendar pa ne za vse. A posebno ne za znanstvenike, ki se ukvarjajo s proučevanjem vprašanj, ki so v zvezi s higieno. To so občutili v nekem britanskem zavodu, ko so hoteli najti večje število uši. Toda uš je, kot vsi vemo, dandanes prav zaradi napredka higiene, zelo redka. Morda bi se tudi našla kje kaka teh drobnih živalic. Toda tisti učenjaki so hoteli imeti kar več tisoč tega mrčesa. Kje bo našel toliko te golazmi? Zato so si tisti, ki so jih kje staknili, dali to slano plačilo. Nazadnje pa se je vodstvo zavoda domislilo in našlo dobro rešitev. Naročili so uši v Hongkongu. Prejeli so jih zaželeno množino in še drage niso bile.

GROMEN HRAST rase na dvorišču kmetke Mike Dajmanoviča v vasi Privdovrice blizu Smederevske Palanke. Pri tleh meri obseg debela celih 8 metrov, a nekatere veje, ki merijo v obsegu tudi že 4 metre, segajo tik do obliž davec. Zaradi take dolžine se so povesile skoro do tal in je slika tega orjaka v resnici edinstvena. Seveda je tudi starost tega hrasta upoštevanja vredna. Po cenitvah izvedencev je to drevo staro okoli 500 let. A kljub taki starosti nima niti ene suhe veje.

ČUDNA JE IGRA naključja. Med to igro je treba vsakakor šteti rojstne datume štiri sester Jovović iz Bara: Radmila, Tatjana, Lilijana in Vesne. Pri vseh štirih se ujema število rojstnega dneva z onim meseca, a pri treh celo število leta. Radmila je rojena 6.8.1938., Tatjana 8.8.1938., Lilijana 4.4.1940 in Vesna 2.2.1942.

ASPIRIN je vsakomur znano zdravilo. Kdor je prehlajen, pogoltni nekaj tablet aspirina in včasih im tu ko čutijo druge bolečine, bodisi na zobeh, v križu, v udih, če jih trga, če jih ubada ipd. Toda kmetijski strokovnjaki v nekem raziskovalnem zavodu v New Yorku so odkrili še neko drugo področje, kjer je aspirin pokazal svojo doberdejno moč. Za poskušnje so dodajali kokošji piči aspirin in tiste kokoši so potem znesle več jajc.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. zimski mesec, 7. golobica, 13. eno najpomembnejših arheoloških najdbišč ob Nilu, 14. sin Agamemnona in Klitemestre v grški mitologiji, 15. merska enota za zlato in dragulje, 16. domača žival, 17. poudarek, 18. ime treh pergamskih kraljev, 19. orodje za vrtnanje, 21. kemični znak za iridij, 22. del vodovodne napeljave, 23. fotografija, 24. vulkan na Siciliji, 26. slaba navada, 28. škatlica, tulec, 29. loščilo, 30. mednarodni jezik, ki pa se ni uveljavil, 31. znak za množenje, 33. pismenski ovitek, 37. del knjige, 38. obsežna literarna zvrst, 39. fizikalna enota za delo, 41. zacetniški predsednik zvezne ljudske skupštine SFRJ, 42. država v ZDA, 44. popularni ameriški popevkar (Perry), 45. poželenje, slast, 47. graja, 48. druga najvišja gora v Jugoslaviji, 49. velikanški amfiteater v starem Rimu, 51. novoletna pesem, 52. tek do jedi, 53. branjeveč.

biralec gob, 43. največji slovenski narod, 44. stara dolžinska mera, 46. angleško pivo, 48. pevski zbor, 50. gora v Švici, 51. kratica za »Košarkarski klub».

RESITEV PREJSNEJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. kramp; 6. Apolon; 12. Renoir; 14. Burghiba; 15. oval; 16. Aco; 18. Tims; 19. pes; 30. odeja; 22. Bara; 23. ar; 24. spirala; 26. od; 27. zlato; 29. naklon; 32. eni; 33. KA; 34. car; 35. podkev; 37. Metod; 39. Kr; 46. amarena; 42. RK; 44. remi; 47. a-rest; 48. vol; 49. etika; 51. tat; 52. soba; 53. Moravia; 55. Ovidij; 57. Ararat; 58. vraža.

NAVPIČNO: 54. I (van) T (avčar); 56. V (alentin) V (odnik).

NAVPIČNO: 1. sodobni slovenski slikar in grafik (Božidar), 2. nepoklicni športnik, 3. priroda, 4. mejno gorstvo med Evropo in Azijo, 5. pripadnik starih Slovanov, 6. kemični znak za radij, 7. obdelan kos vrta, 8. električni posrednik, 9. kratica za »Ljudsko skupščino«, 10. hoditi, 11. zlatniki, 12. vrtna cvetlica, 14. upadajoče morske vode, 16. znameniti rimski pesnik, 19. poljski plevel, 23. povabljenec na poroki, 25. tukaj, 27. dragocena kovina, 28. nekdanji britanski premier (Anthony), 30. ime pisatelja Tavčarja, 31. velikan z enim očesom v grški mitologiji, 32. zaporedna soglasnika v abecedi, 33. slovenski skladatelj (opera »Črne maske«), 34. hud zločin, 35. neovrgljivo matematično načelo, 36. obožena sila države, 37. divja jablana, 38. teniški rekvizit, 40. na-

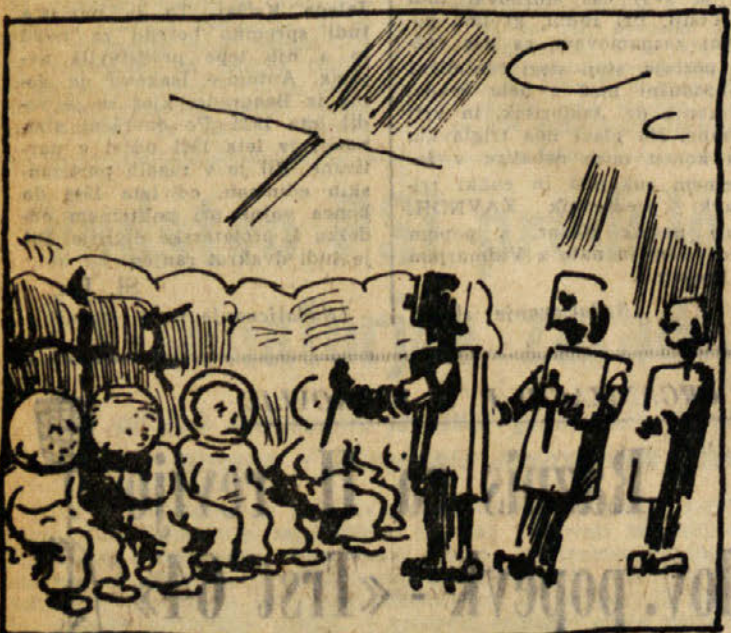
REBUS

Rešitev iz prej. štev.: PARTIZAN

RIŠE Vlado Pirnat Aleš in Peter v vesolju

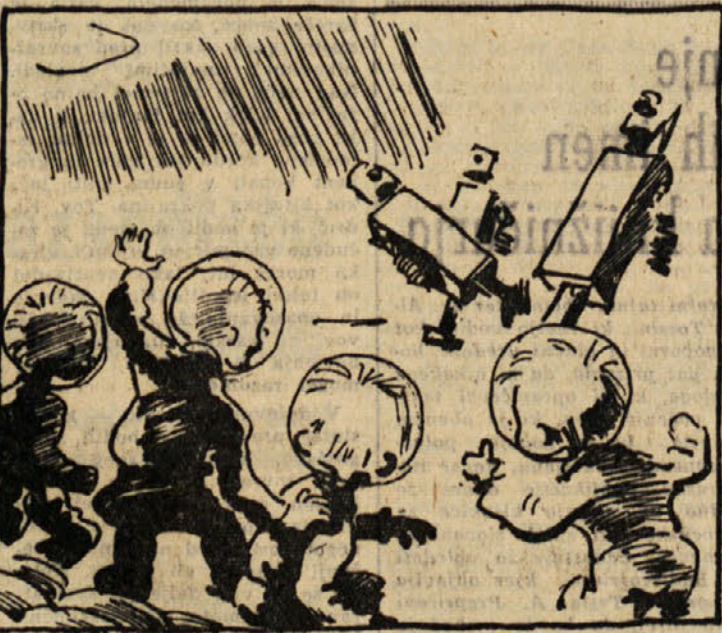
PIŠE Jože Jesih

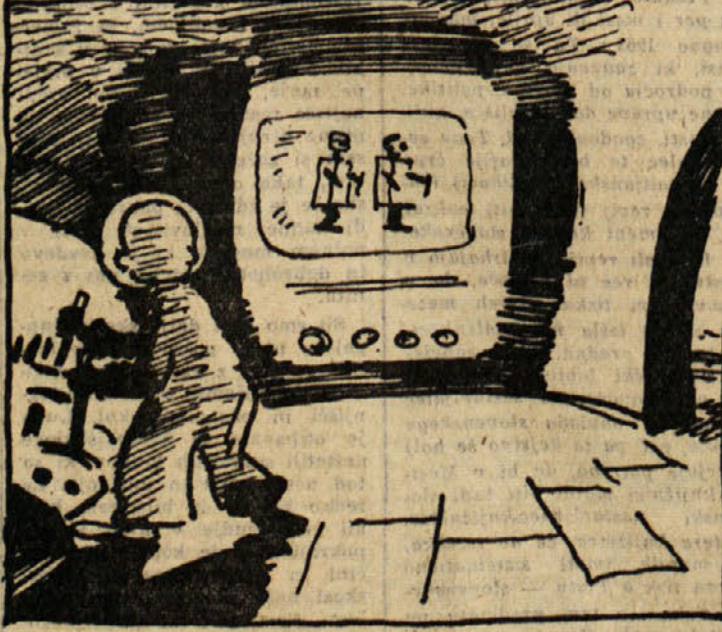
Roboti so že pripravljali svoje nože, ko je pritekel v dvorano bradati Argošan in zavpil strah: »Bežite! Bežite! Pline! Stražarjem tega ni bilo potrebno dvakrat reči. Vsi prestrašeni so pobrali sila in kopita ter oddirjali v pripravnih raketah, ki so jih čakale pred palačo.

Poskakali so iz naslanjača in stekli proti izhodu. Vrata so bila zaprta. Nekaj časa so obupavali. Za zopet je bil Over tisti, ki se je najprej znašel. »Počakajte malo in odstranite se od vrat!«
jim je naročil in stekli proti nekim vratom, ki so bila na nasprotnem koncu prostora.

Roboti so na veliko veselje ujetnikov kar popadali po tleh. »Tisti, ki je upravljal njihovo premikanje in gibe na kontrolni tabli, je gotovo pobegnil!«
je prepričevalno rekel Over. »Sedaj pa lahko tudi mi pobegnemo!«
je neučakano dejal Aleš.

Vrata so bila nezaklenjena. Skočili je v sobo in presenečeno ugotovili, da se ni zmotil. V tem prostoru je bila kontrolna tabla s pomočjo katere je lahko vodil robote. Premaknil je nekaj ročic in pogledal na teleorodij. Roboti so vstali in se premikali proti vratom.

Iz naših krajev

TEDEN

Pretekli teden je minil skoraj v popolnem političnem in upravnem tatišju, saj se ni sestal z izjemno Repentabro noben občinski svet in tudi pokrajinski svet je počival. Celo stranke so območje, čeprav smo v času pogajanj za praktično uresničanje političnega sporazuma o odborih levega centra.

Ce pa je bilo v javnem življenju takšno brezvetrje, pa so se sprostili in razvijale naravne sile, da tako pustega in žalostnega božiča že dolgo ne pomnimo. Že na evljo božiča je vreme prekrizalo ljudem vse načrte in večina je ostala doma, ali pa prespala pri sorodnikih, ker je bil povratek domov čez poledene ceste in po požledu skrajno nevarno. Če pa je bilo v javnem življenju takšno brezvetrje, pa so se sprostili in razvijale naravne sile, da tako pustega in žalostnega božiča že dolgo ne pomnimo. Že na evljo božiča je vreme prekrizalo ljudem vse načrte in večina je ostala doma, ali pa prespala pri sorodnikih, ker je bil povratek domov čez poledene ceste in po požledu skrajno nevarno.

O pomenu te obletnice in o borbi slovenskega ljudstva na Gorškem za svoje pravice je govorila tov. Nežica Kocjančič iz Gorice, ki je poudarila, da je predvsem zasluga padlih borcev, če smo Slovenci dosegli uveljavljanje enega dela svojih pravic. Zato jim moramo biti hvaležni, obenem pa tudi ponosni na to slavno in častno poglavje naše zgodovine. V imenu ANPI iz Gorice pa je govoril njen tajnik Morsolin, ki je poudaril, da ANPI povezuje slovenske in italijanske borce v močno celoto, ki mora ostati združena v borbi za dosego še tistih pravic, ki jih še nimamo.

Sledil je nastop pevskih zborov iz Dola-Poljan, mladinskega zbora iz Standaže in moškega ter mešanega zbora iz Steverjana. Mešani zbor iz Steverjana je tokrat nastopil prvič po 14 letih. Vmes je bilo tudi nekaj deklaracij Kajuhovih pesmi. Vsa proslava je potekala zelo pristrno, so ob njej bivši borci in vsi drugi, ki so prišli ob blizu in daleč, med drugim tudi iz Dobrebode, obnovljali spomine na tiste slavne dni junaškega odpora proti nacifazizmu.

Pokrajinski odbor krščanske demokracije je imel ta teden svojo prvo sejo po kongresu, na kateri so si člani porazdelili funkcije. Za novega pokrajinskega tajnika je bil izvoljen bivši poslanec Michele Martina, upravni tajnik pa je Mario Marocco. Dosedanji pokrajinski tajnik Cocianci je ob tej priliki govoril tudi o odnosih stranke do slovenske narodne manjšine na Gorškem in pri tem poudaril, da je treba narodno manjšino spoštovati, ne pa težiti za tem, kako bi jo podredili, ker je narodna manjšina tudi vez za navezavo vedno boljših stikov s sosednjo Jugoslavijo na gospodarskem in kulturnem področju.

Pred nastopom novoletnih počitnic so imeli tudi v slovenskih vrtih in po drugih šolah božičnice na katerih so obdarovali najmlajše s sladkarijami in igračkami. V otroških vrtih, zlasti v Gorici, so pri tej priliki otroci nastopili s petjem in deklaracijami.

Goriški občinski svet je imel v zadnjem tednu kar dve seji. Na prvi so med drugim sprejeli sklep, da se zviša število taksistov v Gorici od 15 na 18, na drugi, ki je bila pretekli petek, pa je bilo govora med drugim tudi o nekaterih šolskih gradnjah, za kar je določenih 750 milijonov lir ter o ureditvi kanalizacije po nekaterih mestnih ulicah, za kar bodo potrošili 237 milijonov lir.

Kot smo v začetku dejali, je bil na upravnem torišču edina izjema repentaborski občinski svet, ki se je predsedničinji sestel in predvsem sprejel sklep, naj sestavi občinski odbor resolucijo glede cene mleka, ki mora kriti proizvodne stroške. Občinski svet je tudi pooblastil od-

bor, naj ukrene vse potrebno, da se sezida novo poslopje za osnovno šolo. Upajamo, da se bo v novem letu ta zamisel uresničila. Prejšnjo nedeljo so bivši borci iz Pevme, Oslavja in Steverjana priredili v prosvetni dvorani v Pevmi proslavo ob 20. obletnici vstaje primorskega ljudstva, pri kateri so tudi naši Brici doprinesli važen delež, saj štejejo v teh treh vaseh kar 29 padlih. Proslava so se udeležili bivši borci, svojci padlih in predstavniki iz vseh treh slovenskih občin in iz Gorice. Tako je bila dvorana kljub precejšnemu mrazu napolnjena do zadnjega kotička.

O pomenu te obletnice in o borbi slovenskega ljudstva na Gorškem za svoje pravice je govorila tov. Nežica Kocjančič iz Gorice, ki je poudarila, da je predvsem zasluga padlih borcev, če smo Slovenci dosegli uveljavljanje enega dela svojih pravic. Zato jim moramo biti hvaležni, obenem pa tudi ponosni na to slavno in častno poglavje naše zgodovine. V imenu ANPI iz Gorice pa je govoril njen tajnik Morsolin, ki je poudaril, da ANPI povezuje slovenske in italijanske borce v močno celoto, ki mora ostati združena v borbi za dosego še tistih pravic, ki jih še nimamo.

Sledil je nastop pevskih zborov iz Dola-Poljan, mladinskega zbora iz Standaže in moškega ter mešanega zbora iz Steverjana. Mešani zbor iz Steverjana je tokrat nastopil prvič po 14 letih. Vmes je bilo tudi nekaj deklaracij Kajuhovih pesmi. Vsa proslava je potekala zelo pristrno, so ob njej bivši borci in vsi drugi, ki so prišli ob blizu in daleč, med drugim tudi iz Dobrebode, obnovljali spomine na tiste slavne dni junaškega odpora proti nacifazizmu.

Pokrajinski odbor krščanske demokracije je imel ta teden svojo prvo sejo po kongresu, na kateri so si člani porazdelili funkcije. Za novega pokrajinskega tajnika je bil izvoljen bivši poslanec Michele Martina, upravni tajnik pa je Mario Marocco. Dosedanji pokrajinski tajnik Cocianci je ob tej priliki govoril tudi o odnosih stranke do slovenske narodne manjšine na Gorškem in pri tem poudaril, da je treba narodno manjšino spoštovati, ne pa težiti za tem, kako bi jo podredili, ker je narodna manjšina tudi vez za navezavo vedno boljših stikov s sosednjo Jugoslavijo na gospodarskem in kulturnem področju.

Pred nastopom novoletnih počitnic so imeli tudi v slovenskih vrtih in po drugih šolah božičnice na katerih so obdarovali najmlajše s sladkarijami in igračkami. V otroških vrtih, zlasti v Gorici, so pri tej priliki otroci nastopili s petjem in deklaracijami.

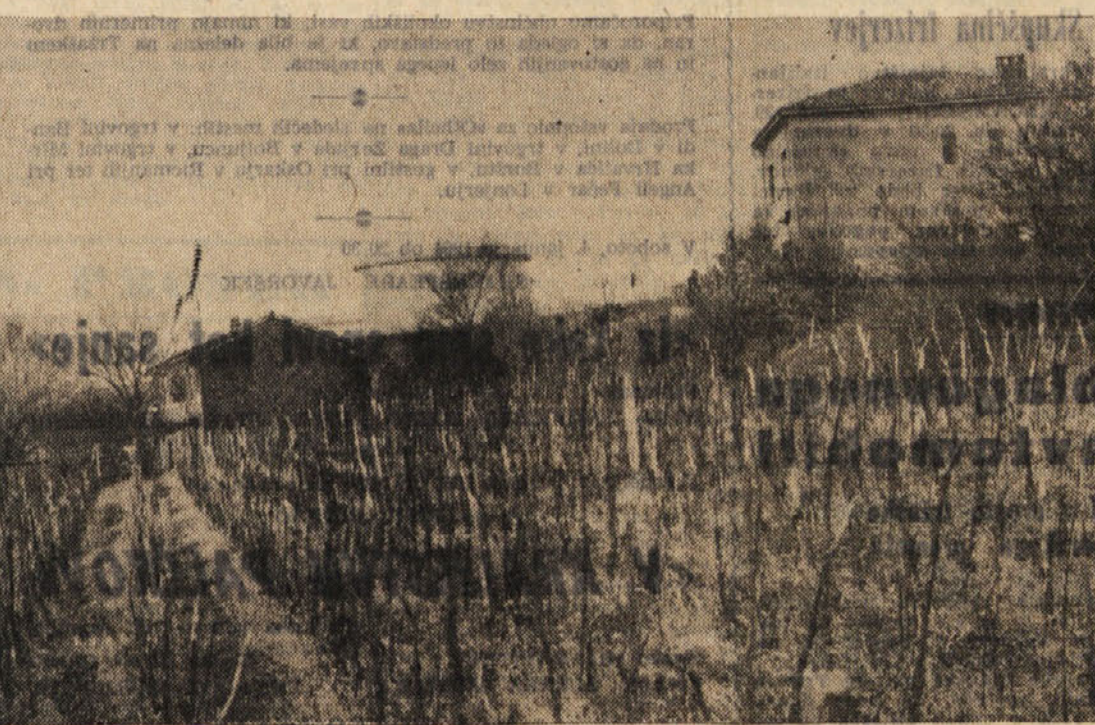
Goriški občinski svet je imel v zadnjem tednu kar dve seji. Na prvi so med drugim sprejeli sklep, da se zviša število taksistov v Gorici od 15 na 18, na drugi, ki je bila pretekli petek, pa je bilo govora med drugim tudi o nekaterih šolskih gradnjah, za kar je določenih 750 milijonov lir ter o ureditvi kanalizacije po nekaterih mestnih ulicah, za kar bodo potrošili 237 milijonov lir.

Kot smo v začetku dejali, je bil na upravnem torišču edina izjema repentaborski občinski svet, ki se je predsedničinji sestel in predvsem sprejel sklep, naj sestavi občinski odbor resolucijo glede cene mleka, ki mora kriti proizvodne stroške. Občinski svet je tudi pooblastil od-

ŠE NEKAJ O RAZLASTITVAH ZEMLJIŠČ ZA INDUSTRIJSKO PRISTANIŠČE

Protiustavni način razlaščevanja mora oblast preprečiti

Zakaj se na Tržaškem ne izvaja v celoti osnovni zakon, ki velja po vsej Italiji od leta 1865? Za 530 kv. m vrta ter hišo mu ponujajo 190.000 lir - Drugi zgovorni primeri

Liberu Božiču in njegovemu očetu Ivanu v Stramarju bi hoteli vzeti vso kmetijo in dve hiši, ki ju vidi mo na sliki, za petih 13 milijonov lir

Vprašanje pravičnega postopka, pri razlaščevanju zemljišč je vedno bolj pereče in ga je treba nujno rešiti, da se zaščiti pravice prizadetih lastnikov in uveljavijo ustavna načela. Z dosedanjim postopkom se grobo kršijo tozadevni osnovni zakonski predpisi in se dogajajo

Zelo važno opozorilo razlaščenim kmetom

Kmetje in lastnike zemljišč iz Boljuna, Doline, Boršta, Stramarja itd., katerih imena smo objavili v našem listu v nedeljo, 15. decembra, in v nedeljo, 22. decembra, ker jim bodo razlašili zemljišča za industrijsko pristanišče, opozarjamo, da imajo po zakonu pravico do pritožbe na sodišču. Le tako lahko dosežejo višjo ceno.

Ne zamudite roka in edine možnosti, da branite svoje interese. Rok zapade 30 dni od prejema dekreta.

Nekateri lastniki, ki so v seznamu, niso še dobili dekreta. Opozarjamo tudi te, naj se takoj zanimajo za zadevo, da ne bodo imeli težav in sitosti.

Obnove se takoj na tajništvo Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov v Ulici Geppa 9 za potrebne nasvete.

Ne nasadajte prigovarjanjem in raznim govoricam. Uporabite zakonito sredstvo za zaščito svojih interesov, dokler je še čas.

Sodnih stroškov se ni bati. Zadolžite, da dosežete za 10 odstotkov višjo ceno, pa mora plačati vse stroške kupec.

Kriviče, ki prihajajo vedno bolj na dan.

Osnovni zakon o razlastitvah iz leta 1865 določa, da se razlašena zemljišča morajo plačati po tržni ceni. Prav tako ta zakon določa postopek, ki prizadejati nudi možnost, da dosežejo kolikor toliko pravično odškodnino. Ta postopek se na Tržaškem ozemlju ne izvaja, ker se upošteva ukaz ZVU št. 66, ki je bil objavljen 1.5.1953. Ta ukaz je v nasprotju z ustavnimi načeli in z osnovnim zakonom od leta 1865. Zaradi tega je skrajni čas, da ga vladni generalni komisar prekliče in uveljavi zadevni zakon, ki velja za vso državo. Pričakujemo, da bodo na pristojnem mestu uvideli nujno potrebo, da se zakonski predpisi na našem področju izenačijo z osnovnimi zakoni, ki veljajo za

vso Italijo. Zakaj bi tudi v tem pogledu morala veljati diskriminacija na škodo prebivalstva Tržaškega ozemlja?

Prav na podlagi omenjenega ukaza biveš ZVU vodstvo Industrijskega pristanišča samovoljno diktira odkupne cene, prizadeja pa nimajo druge možnosti, da branijo svoje interese, kakor da se pritožijo na sodišče. Kako Industrijsko pristanišče določa cene in kako plačuje razlašena zemljišča, smo že poročali. Ponovno poudarjamo, da ne gre za nekaj kv. m in nekaj tisočakov, ampak za velike površine in za milijone in milijone lir, ki jim prizadeti lastniki niso dobili in jih ne dobijo, kakor bi jih morali. Prav zaradi takega postopka Industrijskega pristanišča razlašena zemljišča, ki jih je odvzelo kmetom za mali denar, a jih še ne potrebuje in jih daje v najem bivšim lastnikom ter prodaja po znatno, znatno višji ceni. Razen tega se razlašena plodna zemlja za industrijo, medtem ko so še na razpolago druga zemljišča, kjer bi bila manjša škoda (glej bonifika pri Orehu).

Temu je treba napraviti korekcijo. Že deset let se vleče ta žalostna zgodba in se ponavljajo kriviče, ki jih je treba odpraviti. Pristojna oblast, in sicer vladni generalni komisar mora napraviti red, zagotoviti zakonitost in zaščiti interese prizadetih lastnikov.

Da je prej omenjeni ukaz št. 66 krivičen, nepopoln in v nasprotju z osnovnim zakonom, je verjetno spoznal vladni generalni komisariat že leta 1955, ko je izdal dekret št. 99, ki je bil objavljen v uradnem listu 21.3.1955. Ukaz št. 66 namreč pravi, da je razlašena zemljišča pri ocenitvi treba šteti kot kmečka, dekret št. 99 pa pravi, da za zemljišča na področju naselja «S. Sergio» omenjena omejitve odpade in da je zemljišča treba šteti za gradbena. Ta popravek pa velja samo za področje naselja «S. Sergio». Zakaj diskriminacija na podlagi nekega posestva na zemljišču? Mar ostalo področje na Kolonkovec, pri Domju, v Stramarju itd. ni gradbeno?

Ne glede na vse to pa je nedopusten dosedanj postopek in način ocenjevanja. Nismo kolonisti, niti ne živimo v fevdalni dobi. Osnovno zakonsko načelo štiti lastnino, tudi če gre za razlastitev v občo korist.

Ko človek izve za razne primere, se mu zdi skoraj neverjetno, da se nekaj takega lahko dogaja v današnji dobi in v državi z demokratično ureditvijo. Spet bomo navedli nekaj primerov. Ko smo objavili v našem listu sezname razlaščenih kmetov, so se v našem uredništvu zglasili nekateri prizadeti kmetje, ki so nam povedali, da so šele iz našega lista izvedeli, da

jim bo Industrijsko pristanišče vzelo zemljo. Rekli so, da sploh niso dobili še nobenega dekreta. Kako to?

Drugi primeri dokazujejo, da pri določanju odškodnine za razlašeno zemljišče niso upoštevali, ali sploh vedeli, da je na zemljišču hiša. Tako lahko vidite v prvi vrsti seznama, ki smo ga objavili 15. dec. na 5. strani, napisano: «Eulogio Martini in Emilia Lazzari por. Martini - Dolina 205 (530 kv. m zemljišča - 190.000 lir)». Zemljišče na Kremenki (vrt pred hišo s trtami) hoče torej vodstvo Industrijskega pristanišča plačati po 358 lir za kv. m. Razen te smešno nizke cene pa ni niti ena lira za hišico, kakor da je sploh ne bi

imeli. Kljub temu se je zanimali za zadevo, ki jo je oslabilo Sreč.

Pokojna je bila zelo priljubljena, saj so jo odlikovale mnoge vrline: bila je dobra mati in skrbna gospodinja, ki se je s svojo mirnostjo in vrljnostjo vsakomur prikupila. Prežeta z narodno zavestjo je tajno in previdno sodelovala v narodno osvobodilni borbi in v njej mnogo pretrpela. Tudi njo so obremenjevali težke naloge, takšne kot jih ima danes, vsaka naša žena, zlasti ona z večjega posestva.

Kljub temu se je zanimali za zadevo, ki jo je oslabilo Sreč. V ponedeljek smo to blago ženo spremljali na njeni zadnji poti. Kljub izredno mirni burji ji je razen potnih svojcev spremljala dolga procesija domaćinov, prijateljev in znancev iz sosesčine, a posebno mnogo z vozili iz Trsta. V sprevidu so bili zastopniki Kmečke zveze in drugih organizacij. Avtorigon, ki je bil pokojno pripeljaj iz tržaške bolnice v hišo zaloteti in od tod v popoldanskih urah na sempojsko pokopališče, je bil poln vencev in cvetja - dokaz, kako je bila pokojna spoštovana in priljubljena.

Vzorni in narodno zavestni slovenski ženi miren počitek v domači zemlji. Hudo prizadeto mu soprogu in ostalim sodelcem naše globoko sočustvovanje.

SLOVENSKA VAS TIK OB SINJEM JADRANU

Spomini na stare Barkovlje

Barkovljanski zaslužni možje - Nande Starec, učitelj

Nande Starec se je rodil v Barkovljah pri Cjajkih 19. 5. 1872. Njegov oče Dreja je imel pri Cjajkih po vsem Trstu znano gostilno, ki jo je po njegovi smrti vodil njegov sin in Nandetov brat Jožko. Iz Drejetove hiše je izšel še drugi učitelj Jakob, ki je deloval dolgo let po našem bližnjem Krasu.

Po štirih letih obiskovanja barkovljanske osnovne šole, kjer sta mu bila učitelja Mozetič in Vižintinova, se je Nande Starec vpisal v proseško nemško pripravnico, nakar je obiskoval tri razrede nemške gimnazije v Trstu.

Prestopil je potem na koprosko učiteljsko, ki ga je dokončal leta 1892.

Po dokončanih študijah je bil nameščen kot učitelj na raznih osnovnih šolah v tržaški okolici. Tako je poučeval v Barkovljah, v Trebach, na Cetnari, pri Sv. Ivanu in najdalje v Scedni. Leta 1892 je bil premeščen v Barkovlje, kjer je bil leta 1927 ukočen kot vodja barkovljanske šole.

Nande Starec je bil iz šole Korena, Hrasta in Černivca, ki so bili pravi vzori učitelja. S takim učiteljem se je ponašal Rojan s svojim Josipom Pertotom, Sv. Ivan z Antonom Grmekom, Scedna z Valentičem, v katero vrsto je spadal tudi svetoviranski Daneu in še kak drug okoličanski učitelj. Bili so to učitelji, kakršne danes zmanjša, tudi ako jih greš iskat med najboljšo vrsto.

Nande Starec ni bil samo učitelj, ampak pravi oče barkovljanskih otrok. Svoje gojenice je stalno vabil na svoj dom, od koder jim je peljal v bližnjo grizo, kjer jim je razkazoval in razlagal rastlinstvo. Dandanes je živih še dosti Barkovljanov, ki jih je Nande Starec naučil cepjenja trt in sadnega drevja.

Prestopil je potem na koprosko učiteljsko, ki ga je dokončal leta 1892.

Po dokončanih študijah je bil nameščen kot učitelj na raznih osnovnih šolah v tržaški okolici. Tako je poučeval v Barkovljah, v Trebach, na Cetnari, pri Sv. Ivanu in najdalje v Scedni. Leta 1892 je bil premeščen v Barkovlje, kjer je bil leta 1927 ukočen kot vodja barkovljanske šole.

Nande Starec je bil iz šole Korena, Hrasta in Černivca, ki so bili pravi vzori učitelja. S takim učiteljem se je ponašal Rojan s svojim Josipom Pertotom, Sv. Ivan z Antonom Grmekom, Scedna z Valentičem, v katero vrsto je spadal tudi svetoviranski Daneu in še kak drug okoličanski učitelj. Bili so to učitelji, kakršne danes zmanjša, tudi ako jih greš iskat med najboljšo vrsto.

Nande Starec ni bil samo učitelj, ampak pravi oče barkovljanskih otrok. Svoje gojenice je stalno vabil na svoj dom, od koder jim je peljal v bližnjo grizo, kjer jim je razkazoval in razlagal rastlinstvo. Dandanes je živih še dosti Barkovljanov, ki jih je Nande Starec naučil cepjenja trt in sadnega drevja.

Posebno rad je imel Nande u-

TEDEN V SLIKAH

Prof. Sosič - sedemdesetletnik

Kakor smo že poročali, je v četrtek v gostilni pri Ketteju na Opčinah praznoval svojo 70. letnico prof. Ivo Sosič, katerega mu so ob lepem jubileju čestitali njegovi svojci, sorodniki, prijatelji in bivši učenci. Kot posebno darilo so mu poklonili akvarel in karikaturi, ki ju je napravil dr. Robert Hlavaty. Ad multos annos, dragi profesor!

V znani gostilni Colavini pri Sv. Ivanu na Lonjerski cesti se na Stefanovo zbirajo v lokalni vasi Stefani od Sv. Ivana in iz Podlonjerja ter slovesno praznuje svoj god. Stefani podarilo vsem prisotnim kuhano zelje in s slanini sardelami. Povebijo tudi godce, da je še bolj veselo in zabavno. Letos je bil na ta dan samo en slavljenec, in sicer Stefan Marc od Sv. Ivana, ki je imel celotno breme na svojih ramenih. Plačal je namreč okoli 30 kilogramov zelene in 3 kg slanin sardel. Slane ribe je bilo treba seveda dosti in dobro zaliti z vinom, katero pa so si morali sami gostje priložiti.

Pred nekaj dnevi so v Scedni, v Ulici Soncini, blizu kino dvorane, slovesno odprli obnovljeno gostilno «Gropada». Marko siko se bo spraveval, kje je ta gostilna, kajti nobena gostilna v Scedni nima takega napisu. «Scedenci» pa dobro vedo, kje je, pa čeprav je brez napisu. «Gropada» jo imenujejo domačini, ker je bil od leta 1932 njen lastnik Anton Križančič iz Gropade. Oddal jo je v najem, time pa je ostalo. Leta 1961 sta lastnika gostilne, zakonca Križančič-Milkovič, spet prevzela gostilno v svoje roke. Ker ju

bil lokal zanemarjen, sta skupaj z zetom Slavcem Silverjem pripravila načrte za obnovo in letos pričela z delom, ki so ga pred dnevi dokončali.

Gostinski lokal je zdaj lepo urejen, razširjen in povečan: nekaj miz ob vhodu, točilna miza in mala čedna kuhinja, na steni pa lepa slika našega značilnega slikarja Avgusta Lukežiča.

V gostilni «Gropada» točijo domače vino iz Brega, postrežejo pa tudi s kraškim pršutom, domačimi klobasami in drugimi dobrotami.

M. M.

PIVOVARNA LASKO

GOLDING PIVO

Poleg «KLATOROG PIVA» se prodaja v gostilnah tudi znani «LAŠKI GOLDING»

Zaloga za Trst in okolice, tel. 225102

Glavno zastopstvo: «AGROIND» - TRST, Via Valdirivo 36

Dr. Teodor LOVREČIČ

občinski zdravnik v DOLINI

sprejema z novimi letom tudi zavarovane INAM v Dolini, Makovljah, Borštu, Ricmanjhi in na Pesku.

Dnevno od 15. do 16. ure pri Domju

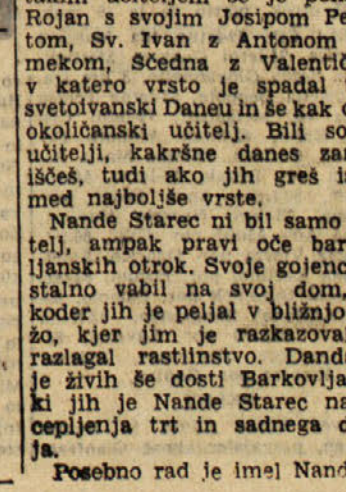
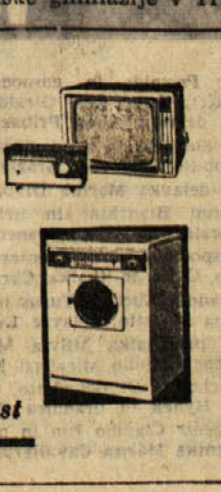
PHILIPS

več vrednosti vašemu denarju

gospodinjstvi stroji-radio-IV

KNEZ VALTER NABREŽINA

Tel. 20.123 Za izraz poseben popust

Nondota Starca. Buh mo dej zdravje, de jeh be uočo se na dugo» tako so govorile barkovljanske perice, ko so sklanjale nad ornami.

Vsako nedeljo proti večeru si našel Nandeta Starca v gostilni njegovega brata Jožka. Tja so namreč zahajali Čehi, ki so bili nameščeni v takratni podružnici Živnostenske banke in trdke Vondraček, ki se je ukvarjala z uvozom in izvozom kave. Barkovljani so se naučili čeških, Čehi pa slovenskih pesmi in vsako nedeljo si lahko slišal pri Cjajkih, kako so peli Barkovljani «Šabljenko brušeno» Čehi pa v Barkovljah domni da se turen majo, barkovljanska dekleta pa lispajo se. Bili so lepi časi bratstva med Čehi in Slovenci, ki jih je Nande več ur zlahtnil z drugimi narodnimi in to na klavirju, ki je služil tudi za «bratsko vrtnjenje».

Nande Starec bo še dolgo let živel v spominu Barkovljanov, to pa zato, ker mlajši rod pogosto na sliši od svojih staršev in dedov, s kakimi učitelji so razpolagale slovenske šole na časa njihove mladosti.

Nande Starec je umrl leta 1945 in je pokopan v barkovljanski Kunčevi njivi.

R. P.

Dodali so mu še dva meseca in 20 dni, ker je vozil avto brez vozniskega dovoljenja

● PEČI IN STEDILNIKI
NAJMODERNEJSIH OB-
LIK NA VSA GORIVA

● ELEKTRICNI LIKALNIKI,
SESALCI ZA PRAH, PRAL-
NI STROJI, HLADILNIKI

● LESTENCI TER VSEH
VRST ELEKTRICNE LUCI

● DEKORATIVNI
PREDMETI

● SERVISI IZ PORCELANA

● NAMIZNI PRIBOR (Be-
steck) IZ NERJAVEČEGA
JEKLA (Rostfrel)

»Il grande ribelle«
(Veliki upornik)
Po romanu «Mathias Sandorf» Julesa Verna
Igrajo:
LOUIS JOURDAN, FRANCISCO RABAL in SERENA VERGANO

RADIO

NEDELJA, 29. DECEMBRA 1968

in TONY RANDALL

„H grande tibetana“
(Veliki upornik)
Po romanu «Mathias Sandorf» Julesa Verna
Igrajo:
LOUIS JOURDAN, FRANCISCO RABAL in SERENA VERGANO

READIO TV

NEDELJA, 29. DECEMBRA 1968

Pedrinho: an għidni li, 10.00	18.00 Grassano: ang
Božične pesmi; 19.00 Sportna	Izberite popevko; 21.00 Ob 10
kronika; 20.25 G. Rovetta: «Go-	letnici rojstva Hectorja Berlio-

cert sopranistke Marie Antonie Harvey; 22.40 Poročila,

DIJASKO MATICO I

Povprečne dnevn
5 odstotkov.

cert sopranistke Marie Antonie Harvey; 22.40 Poročila,

DIJASKO MATICO I

Povprečne dnevn
5 odstotkov.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

DANES V MONZI PROTI SIMMENTHALU

VIT NAMESTO ORLANDA
V NAPADU TRIESTINE

Potrditev Novellija - Porro na krilu

Ce ji bo Simmenthal danes v Monzi dovolil, bo Triestina ponovno pokazala koliko je vreden njen napad. Montanari, ki spremlja tržaške igralce na gostovanje, je že pred odhodom jasno najavil ofenzivno taktiko. Če se mu bo posrečilo, je pa vprašanje, ki ga še pred tekmo ne moremo rešiti. Predvsem bo to v glavni meri odvisno od Monze. Ta enajstotica se ne more primerjati z Brescio, a ker igra na domačih tleh, je ne smemo podcenjevati.

Trinajst igralcev je včeraj odpotovalo v Monzo. Med temi pa ni Orlando, ki je bil še do prejšnje nedelje nenadomestljiv. Res je, da je proti Bresciu Orlando popolnoma zatajil, vendar Montanari trdi, da to ni vzrok, da ga je zamenjal. Po mnenju trenerja je Orlando utrujen in potreben počitka. Drug vzrok pa je v tem, da bo skušala Triestina izvajati danes na igrišču v Monzi napadno igranje, za katero je morda bolj pripravljen Vit. Ta igralec bo imel

Prijateljska ženska odbojka

Bor 3
Poreč 0

(15:5, 15:12, 15:3)

Z izmenjavo daril in s poklonitvijo pokala zmagovalkam turnirja, ki je bil prejšnjo nedeljo v Poreču, se je sinoči začel prijateljski odbojarski dvoboj med žensko šestorko Bora in Partizana iz Poreča. Borovke so bile premočne za goste, ki so se zaman trudile, da bi domačinkam zagrele življenje na igrišču. Sebe v drugem setu so nekoliko lažje zadnale, ker je trener poslal v tržaško moštvo mlajše sile.

Borovke so premagale Poreč 3:0 (15:5, 15:12, 15:3). Za Bor so nastopile Pavletič, Batistova, Mijotova, Zavadlavova, Hmeljakova, Regentova in Niebrandtova, medtem ko so igralce za belo-rdeči dres Poreča Levak, Margnajer, Jugovac, Ovcarić, Telesmanić, Funderić, Sergio, Blažević, Bratović, Belas in Klarić.

Sodil je solidno in nepristransko F. Vitez.

PO ZMAGI S 3:2 NAD AVSTRALJO

Dvainpetdeseti Davisov pokal
v rokah ameriških igralcev

Ralston klonil Emersonu, McKinley premagal Newcomba

ADELAIDE, 28. — Američana Chuck McKinley in Dennis Ralston sta z zmago nad Avstralijo s 3:2 po dolgih letih prekinila premoč avstralskih igralcev v tekmovalstvu za Davisov pokal. Američani so se tako devetnajstič vpisali v knjigo zmagovalcev challenge rouda, ki je letos prišel do dvainpetdesete izvedbe. Po zmagah vodijo ZDA pred Avstralijo, ki si je priborila srebrno solatno skledo, 18-krat, Veliko Britanijo 9 in Francijo 6. V današnjem zadnjem dnevu tekmovalja je Roy Emerson najprej izenačil stanje, Američan McKinley pa je prinesel Ameriki zmagno, a odločilno točko.

Izida: Emerson (A) — Ralston (ZDA) 6:2, 6:3, 3:6, 6:2.
McKinley (ZDA) — Newcombe (A) 10:12, 6:2, 9:7, 6:2.

Po presenetljivi adefailanciji Frasierja, ki je zaključil poraz avstralskega para v dublu, so bili vsi domači navijačji v predvsem tehnikov uprte v Roy Emersona, ki je moral prvi na igrišče proti Dennisu Ralstonu. Sicer je bila prognoza na njegovi strani in prav zaradi tega je največje pričakovanje (in tudi strah) vinjali za nastop mladega predstavnika avstralskega tenisa Johna Newcomba. Njegova naloga je bila najbolj težavna, ker je bil njegov nasprotnik nič manj kot zmagovalac letošnjega wimbledonskega turnirja McKinley.

Na srečo danes temperatura ni

bila tako nezgodna kot včeraj. Prva sta stopila na igrišče Emerson in Ralston. Začetek je bil precej zmeden in poln napak z obeh strani. Po 33 minutah si je Avstralec končno le zagotovil zmago v prvem setu. Čeprav je bil Američan precej živčen, se je v drugem nizu izdvovalno boril, vendar ni mogel ničesar proti surnemu Avstralcu, ki si je v 21 minutah priboril zmago tudi v drugem setu. V tretji igri pa je Ralston prevzel vajo v svoje roke in je zaradi dveh napak Avstralec prešel v vodstvo najprej 3:1, nato 4:1 in končno tudi zmagovalno zaključil niz.

Igra je bila vedno bolj živahna in lepša, vendar je Emerson ohranil v nasprotju z Ralstonom mirne živce in z lahkoto prisilil v 23 minutah tekmovalca da mu je predal tudi zadnji set. Po že pričakovanem uspehu Emersona, so bile vse oči uprte v mladega Newcomba, ki je imel onkraj mreže najboljšega ameriškega igralca McKinleya. Začetek je bil zelo oster in živahen in se je zaradi izenačnosti precej zavlekel. Po enourni borbi je Avstralec osvojil s svojo peto setbaal tudi zmago v prvem nizu. Druga igra je trajala veliko manj, ker je Avstralec preveč popustil, medtem ko je Američan zaigral hitreje in ni zagrešil nobenih napak. McKinley je tako v 19 minutah izenačil stanje.

V tretjem setu se je Newcombe ostro boril in nudil precejšen odpor Američanu vse do 7:7, ko je zaradi dvojne napake prepustil točko McKinleyu, ki je takoj izrabil priliko in uspešno zaključil set. Možnost, da bi Avstralijska ohranila Davisov pokal se je v četrtem setu še zmanjšala, predvsem ker je utrujeni Newcombe večkrat zgrešil. Nasprotno pa je bil McKinley vedno na mestu in je s 6:2 zaključil to zadnjo igro in tako prinesel ZDA odločilno točko in toliko pričakovano trojebo. ***

DANES PRI SV. IVANU

Primorje
Esperia

Danes zjutraj bo ob 10.30 na svetovlanskem igrišču prvenstvena nogometna tekma 11. amaterske kategorije med proseškim Primorjem in Esperio.

AVTOMOBILIZEM

EAST LONDON, 28. — Anglež Jim Clark je z Lotus-Climax zmagal na dirki za veliko nagrado Južne Afrike. Za njim sta se uvrstila Dan Gurney in Graham Hill. S to — sedmo — zmago, si je Clark dokončno osvojil naslov svetovnega prvaka.

ATLETIKA

MELBOURNE, 28. — Avstralka Pam Kilborn je danes izenačila s časom 10"5 svetovni rekord v teku na 80 m zapreke. Tega rekorda pa ji ne bodo priznali, ker je na progi pihal premočan veter. Svetovni rekord pripada tako še vedno Nemki Giseli Birkmeier in Avstralki, ki živi v Angliji, Betty Moore.

Pesnik Vasko Popa
in Antonije Isaković

(Nadaljevanje s 3. strani)

Po osvoboditvi je delal kot mladinski voditelj v Svetozarevu, kasneje je bil urednik tednika NIN, zdaj pa je ravnatelj založbe Prosveta v Beogradu.

Svoje novele je Isaković objavljaval že leta 1951, leta 1953 pa je izšla njegova prva knjiga z novelami. Za to zbirko z naslovom »Veliki otroci« je dobil Zmajev nagrado. Knjiga je bila prevedena že v madžarsko, češčno in v španski jezik. Zdalj smo to knjigo dobili tudi v slovenskem prevodu. Posamezne novele pa so doživele tudi širši mednarodni uspeh. Tako je bila novela »Zlatica« sprejeta v mednarodno antologijo najlepših novel na svetu. Sprejeta je bila tudi v Antologijo jugoslovanske proze, ki je leta 1959 izšla v Parizu. V slični antologiji jugoslovanske proze, ki je izšla na Švedskem lani, je bila objavljena novela »Večera«. V podobni madžarski antologiji je bila priobčena novela »Rdeči šala«. V Nemščini pa je ena izmed novel Isakovića bila uvrščena v zbirko najboljših novel slovenskih narodov, Isakovičeva dela pa so doživela tudi realizacijo v filmu. Po njegovi noveli »Nebo skozi veševje« je bil izdelan film pod enskim naslovom. Tudi novela »Rdeči šala« je doživela filmsko upodobitev. Če

omenimo še, da je lani izdal Isaković novo zbirko novel, ki je dobila najvišjo literarno nagrado Srbije, smo s tem avtorja slovenskim bralcem dovolj predstavili in opozorili nanj.

Knjiga novel »Veliki otroci«, ki smo je zdaj dobili v slovenski, je torej zbirka del, ki so doma in v tujini doživele priznanje in te ali oni obliki in ki jih bodo zanj konec koncev spoznali tudi slovenski bralci. Vse novele te zbirke so zajete iz vojnege časa, iz partizanskega življenja. Vendar bi bilo napakno misliti, da so te partizanske zgodbe novele akcije, pripovedi o bolj ali manj zanimivih dogodkih, borbah, spopadih, skratka novele s široko pripovedno noto o zunanjih dogodkih. Dejansko gre v večini teh novel za razne manjše epizodne dogodke, za drobna doživlja partizanskih borcev, s preprostim, skopim, opisom zunanjih dogodkov, zato pa s toliko večjim poudarkom na psihološki, notranji problematiki. Gre za ljudi, večinoma za intelektualce v partizanskih vrstah, ki ob nekem zunanjem dogodku, navadno tragičnem, rešujejo svoje osebne probleme, probleme svojih tovarišev in obče človeške probleme ali pa doživljajo svoje osebne tragedije. Vendar vsi ti ljudje ne izstopajo kot posamezniki temveč bolj kot delci neke velike skupnosti, ki ob največjih težavah, naporih in žrtvah doživlja veliki čas. Težina pisateljeve pripovedi je torej v opisu notranje problematike ljudi in so zunanji dogodki le skop prikazani, toliko da karakterizirajo čas in okolje. Skladno s tem je tudi pisateljeva pripoved, skopja, skoraj preveč na nekaterih mestih, sicer pa dinamična, vedno s primernim poudarkom na dramatičnosti, čeprav tudi z majhno mero romantične pobarvanosti ljudi in njihovih usod. Zato se vse te novele izredno prijetno berejo in puste bralcu močan vtis.

Zbirka Isakovičevih novel, zbranih v knjigi »Veliki otroci«, bo za mnoge slovenske bralce precejšnje presenečenje. Podobnih novel v slovensčini nimamo, Isakovičeve novele pa se odlikujejo po vseh tistih lastnostih, ki jih od takih literarnih del zahtevamo. Zato je ta knjiga kvalitetno in zanimivo delo.

1) Samo prvi razred in obvezna prenotacija.
2) 615 Simpson Express od 1. nov. 1963 do 15. marca 1964 z vagonom za Pariz.

6.22 A Cervignano-Tržič
7.28 A Portogruaro-Tržič
8.15 DD Turin - Milan - Benetke - Rim (spalni vagon in ležišča Rim-Tržič)

9.30 D Marsella - Ventimiglia - Genova - Milan - Benetke (spalni vagon in ležišča Genova-Tržič)

11.35 R Benetke
11.45 DD Pariz-Milan (2)
12.50 D Pariz-Benetke (3)
13.55 A Cervignano-Tržič
15.30 D Pariz - Milan - Benetke
17.20 D Benetke - Portogruaro - Cervignano

18.07 A Tržič (*)
18.52 R Bologna-Benetke (*)
19.15 A Portogruaro-Tržič
20.00 DD Pariz - Milan - Benetke
21.30 R Milan-Rim-Benetke (*)
22.32 A Benetke-Tržič
23.55 DD Turin - Milan - Genova (1) - Rim - Bologna - Benetke

(*) Samo prvi razred
(*) Ne vozi ob nedeljah.
(*) SE od 26. maja do 1. nov. 1963 in od 17. marca 1964 dalje.

Zaloga artiklov za karoserijo — Nadomestilo tiskal za avto — Dobave za tovarne pohištva, opreme za ladje in letala.

Trgovsko podjetje
SLOVENIJAŠPORT

LJUBLJANA, TITOVA C. 26

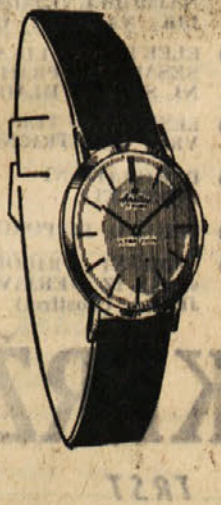
Ima vedno na razpolago največjo izbiro športnih potrebščin, najkvalitetnejše smuči vseh vrst, smučarske devlje (ručno šivane), smučarske lasteks hlače, športne volne puloverje itd.

SE POSEBEJ OPOZARJAMO, DA SI OGLEDATE USNJE MOODNO KONFEKCIJO PRIZNA NE KVALITETE. Pri plačilu s tujnimi plačilnimi sredstvi nudimo 20 % popust. NE POZABITE — POPUST 20 %

☆
ARETTA
med elegantnimi in preciznimi
urami je najcenejša znamka

☆
ARETTA
ULTRA THIN

«Jaz pa še manj», je rekel Peter, ki je vložil razmeroma največ truda v to akcijo.
«Bo pa kje drugje kaj več uspeha», je menil Stefan.
«No, navsezadnje tudi to, kar smo nocoj dosegli, ni da bi zametavali», se je skušal pošaliti Peter, ki ga je minevala slaba volja zaradi nocojšnjega »preskromnega« uspeha.

3.

Ko se je nekega dne komandir Ris vrnil iz štaba odreda, je skilcal svoj vod in ga seznanil z načrtom za napad na domobransko postojanko v vasi Zabradu.

Na griču, severno od Zabradu, je stala podružnična cerkev, ki so jo beli spremenili v svojo postojanko. Posadka ni bila številna, a je bila dobro zavarovana. Razen bunkerjev je branila dohod k cerkvi tudi široka mreža iz bodeče žice.

Komandir Ris je svojim fantom pojasnil, kako namerava odred napasti postojanko, nato pa je vsakemu od njih dal določeno nalogo, ki bi jo moral izvršiti med napadom.

Ko se je znočilo, je odred krenil proti oddaljenemu Zabradu. Noč je bila temna in zatohla. Nekje daleč je komaj opazno utripala bliskavica.

Peter je stopal neke sredi kolone, ki se je vlekle zdaj skozi hoste, zdaj po planem. S puško, obešeno čez pleča je zamišljeno sledil Stefanu, ki je hodil pred njim. Vselej, kadar je odhajal na kako akcijo, ga je skrbelo, kako se bo iztekla. Veliko akcij, pri katerih je sodeloval, se je končalo z večjim ali manjšim uspehom, ta ali ona pa se je izjalovila iz takega ali drugega razloga. Ko je odhajal miniral železniško progo, cestne mostove ali kak drug objekt, ga nikoli ni prevzemalo tisto vznemirjenje, ki ga je prevzemalo, kadar je odhajal z nalogo, da z jurišči napade betonske bunkerje, da jih pomaga rušiti s plastikom ali z drugim razstrelivom. Tedaj ga je vedno obhajal občutek tesnobe, ki je izhajal iz negotovosti pred izidom napada na takle objekt. Vedno mu je bilo bolj ali manj tesno pri srcu, ko se je plazil po tleh, medtem ko so mu tik nad glavo švigali

rafali, ki so prihajali skozi strelne line v bunkerjih. Ob vsaki takšni priložnosti ni računal, da se izvleče izpod svinčene toče, pa vendar je dotlej imel srečo v polni meri.

Le kaj bi rekla njegova mati, če bi zvedela, da se njen edinec ne vrne več k nji? To bi bil poleg možne smrti najhujši udarec, kar jih je kdaj doživela. No, morda pa ji bo življenje le prizaneslo — takim udarcem, je često pomislil Peter. Morda se bo kljub vsemu nekega dne le vrnil k nji živ in zdrav.

In potem se vrne na Primorsko, v materin rojstni kraj, ki je blizu Gorice. Čeprav je vrsto let živel daleč od svojega rodnega kraja, je neoprestno želela, da bi se vrnila tja. In ta želja se ji bo izpolnila po osvoboditvi, ji je zatrjeval Peter v svojih redkih pismih. Ta velika borba je hkrati borba tudi za osvoboditev primorske zemlje. In ko bo tudi Gorica priključena k novi Jugoslaviji, se bosta z materjo preselila tja. On se bo zaposlil tam in ustvaril lepše življenje sebi in materi.

«Stroga tišina!» je šlo povelje skozi kolono.

Odred se je biljal Zabradu. Ze je bilo različno videti postojanko, vso osvetljeno od močnih električnih luči.

Čez čas je odred v širokem krogu obkolil postojanko, nato pa je jel postopoma stiskati obroč okrog nje. Končno so borci zasedli predvidene položaje in čakali na povelje za napad.

Odsev luči, ki so osvetljevale cerkev, je segal vse do konca žične mreže, ki je obkrožala cerkev, sicer obdane z nizkim obzidjem. Sprito tega se ni bilo moglo približati žični oviri, ne da bi človeka opazil ta ali oni izmed treh stražarjev. Vsekakor pa je le bila možnost, da se je človek dokaj varno približal pregradi. Na levi strani cerkve je stala velika košata lipa, katere senca je padala na del žične pregrade in ga zatemnjevala. Tam, kjer se je nehala senca, pa se je začel pas nizkega grmičja, ki je končal neke za bližnjo grbino, pod katero je ležala velika njiva.

To okoliščino bi bilo mogoče izkoristiti za to, da bi se dva minerja lahko neopaženo približala žicam, jih prerežala in s tem omogočala vsaj nekaj brcem dostop k cerkvi.

(Nadaljevanje sledi)

ALOJZ
RAVBAR
17. PRED ZORO

Ker je iz prakse vedel, kako so taki deli mostišča zgrajeni in spojeni med seboj, mu ni bilo težko najti mesto, kamor naj bi položil mine. Ko je to ugotovil, je tihoma rekel tovarišu, ki je stal pod njim:

«Daj sem mino!»
Peter jo je položil med travno in tratično.
Medtem je tisti minir, ki je stal najnižje podal tovarišu, ki je stal nad njim drugo mino, in tako je iz rok v roke prišla do Petra. Ta jo je položil zraven prve mine in šepetaje rekel tovarišu, ki je stal pod njim:

«Napre!»
In medtem ko je čakal, da pride do njega naslednja mina, je prislutili šumenju reke, ki je bila neke globoko pod njim. Če omahne... Ob tej pomisli ga je prešinilo nekaj lednega. Velikokrat je bil že v položajih, ki so presegali mejo močnosti in verjetnosti. Nešteto krat je njegovo življenje že viselo na tanki nitki. Eden takih primerov je tudi zdajšnji. Za tako dejanje je bilo potrebno dvoje velikga: velik pogum in velika vera v tisto, v katerega namen to dela. In Petru ni manjkalo ne velikega osebnega poguma ne velike vere v zmago stvari, za katero vsak dan tvega svoje življenje.

Ko je položil pod tratično tretjo mino, je vse tri povezal med seboj. Eksplozirati bi morale v hipu, ko bo privozil vlak nanje. Če pojde vse po sreči, bodo mine razrgale del mostu in vlak bo zgremel v reko. Takšen je bil namen te akcije. Ali bo res tako? Kdove. Težko je včasih predvidevati, kako se bo

končala ta ali ona akcija. Načrt je lahko tak pa tak, uspeh pa je lahko odvisen od raznih nepredvidenih okoliščin, je razmišljal Peter, ko je previdno lezel po oporniku navzdol.

Ko je vseh pet spet kletalo na dnu čolna, so začeli veslati proti bregu. Potem ko so ga dosegli, so zlezli iz čolna in ga prepustili toku, ki ga je odnesel s seboj. Komandir Ris je nato zbral vse svoje fante in se z njimi umaknil nekaj sto metrov od mosta. Tam so polegili in čakali, da privozi vlak in da vidijo, kakšen bo izid njihove akcije.

Cez čas so zaslišali zategel pisk vojaškega tovornega vlaka, ki se je biljal mostu.

«Prihajaj», je šepnil Peter z glasom, ki je bil napet ko tetiva. Pred tovornim vlakom je vozila drezina. Ta ugotovitev je nemalo začudila minirje. Tega niso pričakovali. Bili so namreč obveščeni, da pred tem vlakom ne bosta vozila ne oklopni vlak ne drezina, temveč da bo k vlaku priključen le oklopni vagon z nemško posadko, ki bo spremljala vlak. Zdalj pa je bilo vse različne slišati, da pred vlakom vozi drezina z Nemci, ki spremljajo vlak.

«Hudičaaa!» je razočarano znil nekdo in ježno pljunil.

«Kar je, to je!» je vdano šepnil nekdo drug.

Kmalu nato je iz tesne soteske privzloza na most drezina. Prav ko je v vsej svoji dolžini stala na mostu, je nastala strahovita eksplozija. Velikanski zubej je za trenutek razkal temo in njegov slepljiv soj je bežno ožaril vso okolico. Ob tem soju je bilo videti, kako so mine razrgale del mosta in pogonale v zrak na kose razbito drezino, ki so z razkosanimi Nemci vred v širokem loku padali v reko.

Vlak, ki je sledil drezini, se je ustavil nekaj sto metrov pred mostom. Vtem so presenečeni Nemci začeli brezglavo obstreljevati okolico z mitraljezi in minometi.

Ta čas je bil komandir Ris s svojim vodom že na poti proti Poljanam.

«Nič kaj zadovoljen nisem z današnjim uspehom», je rekel nekam slabe volje.

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6 IL. TELEFON 93-808 IN 94-658 — Poštni predaj 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica S. Pellico 1-11, Tel. 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — NARUČNINA: mesečna 850 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — SPRL: v tednu 20 dni, mesečno 420 dni — Nedeljska: posamezna 40 dni, letno 1920 dni, polletno 960 dni, četrtletno 480 dni — OŠTNI TEKOČI RAČUN: Založništvo tiskarskega tiska Trst 11-5374 — Za SPRL: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1, telefon 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLANJE: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst